

RITCHIE'S FABULAE FACILES

A FIRST LATIN READER

PERSEO

Acrisio, un antiguo rey de Argos, había sido advertido por un oráculo de que perecería a manos de su nieto. Al descubrir, por lo tanto, que su hija Dánae había dado a luz a un hijo, Acrisio trató de escapar de su destino mediante abandonando a la madre y al niño a la deriva en el mar. Fueron salvados, sin embargo, con la ayuda de Júpiter; y Perseo, el niño, creció en la corte de Polidectes, rey de Serifos, una isla en el mar Egeo. Al llegar a la edad adulta, Perseo fue enviado por Polidectes a buscar la cabeza de Medusa, una de las Gorgonas. Esta peligrosa tarea la llevó a cabo con la ayuda de Apolo y Minerva, y en su regreso a casa, rescató a Andrómeda, la hija de Cefeo, de un monstruo marino. Perseo se casó con Andrómeda, y vivió algún tiempo en el país de Cefeo. Al fin regresó a Serifos y convirtió a Polidectes en piedra mostrándole la cabeza de la Gorgona; luego se fue a la corte de Acrisio, que huyó aterrorizado por la noticia del regreso de su nieto. El oráculo se cumplió, pues Acrisio fue muerto accidentalmente por un disco lanzado por Perseo.

1. EL ARCA

Haec narrantur a poetis de Perseo. Perseus filius erat Iovis, maximus deorum; avus eius Acrisius appellabatur. Acrisius volebat Perseum nepotem suum necare; nam propter oraculum puerum timebat. Comprehendit igitur Perseum adhuc infantem, et cum matre in arca lignea inclusit. Tum arcam ipsam in mare coniecit. Danae, Persei mater, magnopere territa est; tempestas enim magna mare turbabat. Perseus autem in sinu matris dormiebat.

2. JÚPITER SALVA A SU HIJO

Iuppiter tamen haec omnia vidit, et filium suum servare constituit. Tranquillum igitur fecit mare, et arcam ad insulam Seriphum perduxit. Huius insulae Polydectes tum rex erat. Postquam arca ad litus appulsa est, Danae in harena quietem capiebat. Post breve tempus a piscatore quodam reperta est, et ad domum regis Polydectis adducta est. Ille matrem et puerum benignè excipit, et iis sedem tutam in finibus suis dedit. Danae hoc donum libenter accepit, et pro tanto beneficiò regi gratias agit.

3. PERSEO ES ENVIADO A SUS VIAJES

Perseus igitur multos annos ibi habitabat, et cum matre sua vitam beatam agebat. At Polydectes Danaen magnopere amabat, atque eam in matrimonium ducere volebat. Hoc tamen consilium Perseo minimè gratum erat. Polydectes igitur Perseum dimittere constituit. Tum iuvenem ad se vocavit et haec dixit: "Turpe est hanc ignavam vitam agere; iam dudum tu adulescens es. Quo usque hic manebis? Tempus est arma capere et virtutem praestare. Hinc abi, et caput Medusae mihi refer."

4. PERSEO CONSIGUE SU EQUIPO

Perseus ubi haec audīvit, ex īnsulā discessit, et postquam ad continentem vēnit, Medūsam quaesīvit. Diū frūstrā quaerēbat; namque nātūrā locī ignōrābat. Tandem Apollō et Minerva viam dēmōstrāvērunt. Prīmum ad Graeās, sorōrēs Medūsae, pervēnit. Ab hīs tālāria et galeam magicam accēpit. Apollō autem et Minerva falcem et speculum dedērunt. Tum postquam tālāria pedibus induit, in āera ascendit. Diū per āera volābat; tandem tamen ad eum locum vēnit ubi Medūsa cum cēterīs Gorgonibus habitābat. Gorgonēs autem mōnstra erant speciē horribilī; capita enim eārum anguibus omnīnō contēcta erant. Manūs etiam ex aere factae erant.

5. LA CABEZA DE LA GORGONA

Rēs difficillima erat caput Gorgonis abscīdere; ēius enim cōspectū homines in saxum vertēbantur. Propter hanc causam Minerva speculum Perseō dederat. Ille igitur tergum vertit, et in speculum īnspiciēbat; hōc modō ad locum vēnit ubi Medūsa dormiēbat. Tum falce suā caput ēius ūnō ictū abscīdit. Cēterae Gorgonēs statim ē somnō excitātae sunt, et ubi rem vīdērunt, irā commōtae sunt. Arma rapuērunt, et Perseum occīdere volēbant. Ille autem dum fugit, galeam magicam induit; et ubi hōc fēcit, statim ē cōspectū eārum ēvāsit.

6. LA SERPIENTE MARINA

Post haec Perseus in finīs Aethiopum vēnit. Ibi Cēpheus quīdam illō tempore rēgnābat. Hīc Neptūnum, maris deum, ōlim offenderat; Neptūnus autem mōnstrum saevissimum mīserat. Hōc cottīdiē ē marī veniēbat et hominēs dēvorābat. Ob hanc causam pavor animōs omnium occupāverat. Cēpheus igitur ōrāculum deī Hammōnis cōsultuit, atque ā deō iūssus est filiam mōnstrō trādere. Ēius autem filia, nomine Andromeda, virgō fōrmōsissima erat. Cēpheus ubi haec audīvit, māgnū dolōrem percēpit. Volēbat tamen cīvīs suōs ē tantō perīculō extrahere, atque ob eam causam imperāta Hammōnis facere cōstituit.

7. UN SACRIFICIO HUMANO

Tum rēx diem certam dīxit et omnia parāvit. Ubi ea diēs vēnit, Andromeda ad lītus dēducta est, et in cōspectū omnium ad rūpem adligāta est. Omnēs fātum ēius dēplōrābant, nec lacrimās tenēbant. At subitō, dum mōnstrum exspectant, Perseus accurrit; et ubi lacrimās vīdit, causam dolōris quaerit. Illī rem tōtam expōnunt et puellam dēmōstrant. Dum haec geruntur, fremitus terribilis audītur; simul mōnstrum horribilī speciē procul cōspicitur. Ēius cōspectus timōrem māximum omnibus iniēcit. Mōnstrum māgnā celeritāte ad lītus contendit, iamque ad locum appropinquābat ubi puella stābat.

8. EL RESCATE

At Perseus ubi haec vīdit, gladium suū ēdūxit, et postquam tālāria induit, in āera sublātus est. Tum dēsoper in mōnstrum impetum subitō fēcit, et gladiō suō collum ēius graviter vulnerāvit. Mōnstrum ubi sēnsit vulnus, fremitum horribilem ēdidit, et sine morā tōtum corpus in aquam mersit. Perseus dum circum lītus volat, reditum

ēius exspectābat. Mare autem intereā undique sanguine īficitur. Post breve tempus bēlua rūsus caput sustulit; mox tamen ā Perseō ictū graviōre vulnerāta est. Tum iterum sē in undās mersit, neque posteā vīsa est.

9. LA RECOMPENSA DEL VALOR

Perseus, postquam ad lītus dēscendit, primum tālāria exuit; tum ad rūpem vēnit ubi Andromeda vincta erat. Ea autem omnem spem salutis dēposuerat, et ubi Perseus adiit, terrōre paene exanimāta erat. Ille vīncula statim solvit, et puellam patrī reddidit. Cēpheus ob hanc rem māximō gaudiō adfectus est. Meritam grātam prō tantō beneficiō Perseō rettulit; praetereā Andromedam ipsam eī in mātīmōnium dedit. Ille libenter hōc dōnum accēpit et puellam dūxit. Paucōs annōs cum uxōre suā in eā regiōne habitābat, et in māgnō honōre erat apud omnīs Aethiopēs. Māgnopere tamen mātrem suam rūsus vidēre cupiēbat. Tandem igitur cum uxōre suā ē rēgnō Cēpheī discessit.

10. POLYDECTES ES CONVERTIDO EN PIEDRA

Postquam Perseus ad īnsulam nāvem appulit, sē ad locum contulit ubi māter ōlim habitāverat, sed domum invēnit vacuam et omnīnō dēsertam. Trīs diēs per tōtam īnsulam mātrem quaerēbat; tandem quartō diē ad templum Diānae pervēnit. Hūc Danaē refūgerat, quod Polydectem timēbat. Perseus ubi haec cōgnōvit, irā māgnā commōtus est; ad rēgiam Polydectis sine morā contendit, et ubi eō vēnit, statim in ātrium inrūpit. Polydectēs māgnō timōre adfectus est et fugere volēbat. Dum tamen ille fugit, Perseus caput Medūsae mōnstrāvit; ille autem simul atque hōc vīdit, in saxum versus est.

11. EL ORÁCULO CUMPLIDO

Post haec Perseus cum uxōre suā ad urbem Acrisī rediit. Ille autem ubi Perseum vīdit, māgnō terrōre adfectus est; nam propter ōrāculum istud nepōtem suum adhūc timēbat. In Thessaliam igitur ad urbem Lārīsam statim refūgit, frūstrā tamen; neque enim fātum suum vītāvit. Post paucōs annōs rēx Lārīsae lūdōs māgnōs fēcit; nūntiōs in omnīs partīs dīmīserat et diem ēdīxerat. Multī ex omnibus urbibus Graeciae ad lūdōs convēnerunt. Ipse Perseus inter aliōs certāmen discōrum iniit. At dum discum conicit, avum suum cāsū occīdit; Acrisius enim inter spectātōrēs ēius certāminis forte stābat.

HÉRCULES

Hércules, héroe griego famoso por su gran fuerza, fue perseguido durante toda su vida por el odio de Juno. Siendo todavía un niño, estranguló a unas serpientes enviadas por la diosa para matarlo. Durante su niñez y juventud realizó diversas y maravillosas proezas de fuerza, y al llegar a la edad adulta liberó a los tebanos de la opresión de las Minyas. En un ataque de locura enviada contra él por Juno, mató a sus propios hijos; y al consultar el oráculo de Delfos sobre cómo debía purificarse a sí mismo de este crimen, se le ordenó que se sometiera durante doce años a Euristeo, rey de Tirinto, para realizar cualquier tarea que se le encomendara. Hércules obedeció al oráculo, y durante los doce años de su servidumbre llevó a cabo doce hazañas extraordinarias conocidas como Los Trabajos de Hércules. Su muerte fue causada involuntariamente por su esposa Deyanira. Hércules había matado con sus flechas envenenadas a un centauro llamado Neso, que había ofendido a Deyanira. Neso, antes de morir, le dio algo de su sangre a Deyanira, y le dijo que actuaría como un amuleto para obtener el amor de su marido. Algún tiempo después, Deyanira deseando probar el encanto, empapó una de las prendas de su marido en la sangre, sin saber que había sido envenenada. Hércules se puso la ropa y después de sufrir terribles tormentos murió, o fue llevado por su padre, Júpiter.

12. EL ODIOS DE JUNO

Herculēs, Alcmēnae filius, ōlim in Graeciā habitābat. Hīc omnium hominum validissimus fuisse dīcitur. At Iūnō, rēgīna deōrum, Alcmēnam ōderat et Herculem adhūc infāntem necāre voluit. Mīsīt igitur duās serpentis saevissimās; hae mediā nocte in cubiculum Alcmēnae vēnērunt, ubi Herculēs cum frātre suō dormiēbat. Nec tamen in cūnīs, sed in scūtō māgnō cubābant. Serpentēs iam appropinquāverant et scūtum movēbant; itaque puerī ē somnō excitātī sunt.

13. HÉRCULES Y LAS SERPIENTES

Īphiclēs, frāter Herculis, māgnā vōce exclāmāvit; sed Herculēs ipse, fortissimus puer, haudquāquam territus est. Parvīs manibus serpentis statimprehendit, et colla eārum māgnā vī compressit. Tālī modō serpentēs ā puerō interfectae sunt. Alcmēna autem, māter puerōrum, clāmōrem audīverat, et marītum suum ē somnō excitāverat. Ille lūmen accendit et gladium suum rapuit; tum ad puerōs properābat, sed ubi ad locum vēnit, rem mīram vīdit, Herculēs enim rīdēbat et serpentis mortuās mōnstrābat.

14. LA LECCIÓN DE MÚSICA

Herculēs ā puerō corpus suum dīligenter exercēbat; māgnam partem diēi in palaestrā cōnsūmēbat; didicit etiam arcum intendere et tēla conicere. Hīs exercitātīōnibus vīrēs eius cōnfīrmātae sunt. In mūsicā etiam ā Linō centaurō ērudiēbātur (centaurī autem equī erant sed caput hominis habēbant); huic tamen artī minus dīligenter studēbat. Hīc Linus Herculem ōlim obiūrgābat, quod nōn studiōsus erat; tum puer irātus citharam subitō rapuit, et omnibus vīribus caput magistrī infēlicis percussit. Ille ictū prōstrātus est, et paulō post ē vitā excessit, neque quisquam postea id officium suscipere voluit.

15. HÉRCULES ESCAPA AL SACRIFICIO

Dē Hercule haec etiam inter alia narrantur. Ōlim dum iter facit, in finīs Aegyptiōrum vēnit. Ibi rēx quīdam, nōmine Būsiris, illō tempore rēgnābat; hīc autem vir crūdēlissimus hominēs immolāre cōsuēverat. Herculem igitur corripuit et in vincula coniēcit. Tum nūntiōs dīmisit et diem sacrificiō ēdixit. Mox ea diēs appetēbat, et omnia rīte parāta sunt. Manūs Herculis catēnīs ferreīs vinctae sunt, et mola salsa in caput ēius īnspersa est. Mōs enim erat apud antiqūos salem et fār capitibus victimārum impōnere. Iam victima ad āram stābat; iam sacerdos cultrum sūmpserat. Subitō tamen Herculēs māgnō cōnātū vincula perrūpit; tum ictū sacerdotem prōstrāvit; alterō rēgem ipsum occīdit.

16. UNA CRUEL ACCIÓN

Herculēs iam adulēscēns Thēbīs habitābat. Rēx Thēbārum, vir ignāvus, Creōn appellābatur. Minyae, gēns bellicōsissima, Thēbānīs finitimī erant. Lēgātī autem ā Minyīs ad Thēbānōs quotannis mittēbantur; hī Thēbās veniēbant et centum bovēs postulābant. Thēbānī enim ōlim ā Minyīs superātī erant; tribūta igitur rēgī Minyārum quotannis pendēbant. At Herculēs cīvīs suōs hōc stīpendiō liberāre cōstituit; lēgātōs igitur comprehendit, atque aurīs eōrum abscīdit. Lēgātī autem apud omnīs gentīs sāctī habentur.

17. LA DERROTA DE LAS MINYAS

Ergīnus, rēx Minyārum, ob haec vehementer irātus statim cum omnibus cōpiīs in finīs Thēbānōrum contendit. Creōn adventum ēius per explōrātōrēs cōgnōvit. Ipse tamen pūgnāre nōluit, nam māgnō timōre adfectus erat; Thēbānī igitur Herculem imperātōrem creāvērunt. Ille nūntiōs in omnīs partīs dīmisit, et cōpiās coēgit; tum proximō diē cum māgnō exercitū profectus est. Locum idōneum dēlēgit et aciem instrūxit. Tum Thēbānī ē superiōre locō impetum in hostīs fēcērunt. Illī autem impetum sustinēre nōn potuērunt; itaque aciēs hostium pulsa est atque in fugam conversa.

18. LOCURA Y ASESINATO

Post hōc proelium Herculēs cōpiās suās ad urbem redūxit. Omnēs Thēbānī propter victōriam māximē gaudēbant; Creōn autem māgnīs honōribus Herculem decorāvit, atque filiam suam eī in mātrimōnium dedit. Herculēs cum uxōre suā beātam vītam agēbat; sed post paucōs annōs subitō in furōrem incidit, atque liberōs suōs ipse suā manū occīdit. Post breve tempus ad sānitātem reductus est, et propter hōc facinus māgnō dolōre adfectus est; mox ex urbe effūgit et in silvās sē recēpit. Nōlēbant enim cīvēs sermōnem cum eō habēre.

19. HÉRCULES CONSULTA AL ORÁCULO

Herculēs tantum scelus expiāre māgnopere cupiēbat. Cōstituit igitur ad ōrāculum Delphicum ire; hōc enim ōrāculum erat omnium celeberrimum. Ibi templum erat Apollinis plūrimīs dōnīs ōrnātum. Hōc in templō sedēbat fēmina quaedam, nōmine Pýthia et cōnsilium dabat iīs quī ad ōrāculum veniēbant. Haec autem fēmina ab ipsō Apolline docēbātur, et voluntātem deī hominibus ēnūntiābat. Herculēs igitur, quī Apollinem praecipuē colēbat, hūc vēnit. Tum rem tōtam exposuit, neque scelus celāvit.

20. LA RESPUESTA DEL ORÁCULO

Ubi Herculēs finem fēcit, Pýthia primō tacēbat; tandem tamen iussit eum ad urbem Tīrynthā ire, et Eurystheī rēgis omnia imperāta facere. Herculēs ubi haec audīvit, ad urbem illam contendit, et Eurystheō rēgī sē in servitūtem trādīdit. Duodecim annōs crudēlissimō Eurystheō serviēbat, et duodecim labōrēs, quōs ille imperāverat, cōnfēcit; hōc enim unō modō tantum scelus expiārī potuit. Dē hīs labōribus plūrima ā poētīs scrīpta sunt. Multa tamen quae poētae nārrant vix crēdibilia sunt.

21. PRIMER TRABAJO: EL LEÓN DE NEMEA

Primum ab Eurystheō iūssus est Herculēs leōnem occīdere quī illō tempore vallem Nemeaeam reddēbat infēstam. In silvās igitur in quibus leō habitābat statim sē contulit. Mox feram vīdit, et arcum, quem sēcum attulerat, intendit; eius tamen pellem, quae dēnsissima erat, trāicere nōn potuit. Tum clāvā māgnā quam semper gerēbat leōnem percussit, frūstrā tamen; neque enim hōc modō eum occīdere potuit. Tum dēmum collum mōnstrī bracchiīs suīs complexus est et faucīs eius omnibus vīribus compressit. Hōc modō leō brevī tempore exanimātus est; nūlla enim respirandī facultās eī dabātur. Tum Herculēs cadāver ad oppidum in umerīs rettulit; et pellem, quam dētrāxerat, postea prō veste gerēbat. Omnēs autem quī eam regiōnem incolēbant, ubi fāmam dē morte leōnis accēpērunt, vehementer gaudēbant et Herculem māgnō honōre habēbant.

22. SEGUNDO TRABAJO: LA HIDRA DE LERNA

Paulō post iūssus est ab Eurystheō Hydram necāre. Hōc autem mōnstrum erat cui novem erant capita. Herculēs igitur cum amicō Iolāo profectus est ad palūdem Lernaeam, in quā Hydra habitābat. Mox mōnstrum invēnit, et quamquam rēs erat māgnī periculi, collum eius sinistrāprehendit. Tum dextrā capita novem abscīdere coepit; quotiēns tamen hōc fēcerat, nova capita exoriēbantur. Diū frūstrā labōrābat; tandem hōc cōnātū dēstitit. Deinde arborēs succīdere et ignem accendere cōstituit. Hōc celeriter fēcit, et postquam ligna ignem comprehendērunt, face ārdente colla adūssit, unde capita exoriēbantur. Nec tamen sine māgnō labōre haec fēcit; vēnit enim auxiliō Hydrae cancer ingēns, quī, dum Herculēs capita abscīdit, crūra eius mordēbat. Postquam mōnstrum tālī modō interfēcit, sagittās suās sanguine eius imbuit, itaque mortiferās reddidit.

23. TERCER TRABAJO: LA CIERVA DE CERINIA

Postquam Eurystheō caedēs Hydrae nūntiāta est, māgnus timor animum eius occupāvit. Iussit igitur Herculem cervum quendam ad sē referre; nōluit enim virum tantae audāciae in urbe retinēre. Hīc autem cervus, cūius cornua aurea fuisse trāduntur, incredibīlī fuit celeritāte. Herculēs igitur primō vestigiīs eum in silvā persequebātur; deinde ubi cervum ipsum vīdit, omnibus vīribus currere coepit. Usque ad vesperum currēbat, neque nocturnum tempus sibi ad quietem relinquebat, frūstrā tamen; nūllō enim modō cervum cōsequī poterat. Tandem postquam tōtum annum cucurrerat (ita trāditur), cervum cursū exanimātum cēpit, et vīvum ad Eurystheum rettulit.

24. CUARTO TRABAJO: EL JABALÍ DE ERIMANTO

Tum vērō iūssus est Herculēs aprum quendam capere quī illō tempore agrōs Erymanthiōs vāstābat et incolās hūius regiōnis māgnopere terrēbat. Herculēs rem suscēpit et in Arcadiam profectus est. Postquam in silvam paulum prōgressus est, aprō occurrit. Ille autem simul atque Herculem vīdit, statim refūgit; et timōre perterritus in altam fossam sē prōiēcit. Herculēs igitur laqueum quem attulerat iniēcit, et summā cum difficultāte aprum ē fossā extrāxit. Ille etsī fortiter repūgnābat, nūllō modō sē liberāre potuit; et ab Hercule ad Eurystheum vīvus relātus est.

25. HÉRCULES EN LA CUEVA DEL CENTAURO

Dē quartō labōre, quem suprā nārrāvimus, haec etiam trāduntur. Herculēs dum iter in Arcadiam facit, ad eam regiōnem vēnit quam centaurī incolēbant. Cum nox iam appeteret, ad spēluncam dēvertit in quā centaurus quīdam, nōmine Pholus, habitābat.

Ille Herculem benīgnē excēpit et cēnam parāvit. At Herculēs postquam cēnāvit, vīnum ā Pholō postulāvit. Erat autem in spēluncā māgna amphora vīnō optimō replēta, quam centaurī ibi dēposuerant. Pholus igitur hōc vīnum dare nōlēbat, quod reliquōs centaurōs timēbat; nūllum tamen vīnum praeter hōc in spēluncā habēbat. "Hōc vīnum," inquit, "mihi commissum est. Sī igitur hōc dabō, centaurī mē interficient." Herculēs tamen eum inrīsit, et ipse pōculum vīnī dē amphorā hausit.

26. LA LUCHA CON LOS CENTAUROS

Simul atque amphora aperta est, odor iūcundissimus undique diffūsus est; vīnum enim suāvissimum erat. Centaurī nōtum odōrem sēnsērunt et omnēs ad locum convēnērunt.

Ubi ad spēluncam pervēnērunt, māgnopere irātī erant quod Herculem bibentem vīdērunt. Tum arma rapuērunt et Pholum interficere volēbant. Herculēs tamen in aditū spēluncae cōstitit et impetum eōrum fortissimē sustinēbat. Facēs ārdentis in eōs coniēcit; multōs etiam sagittīs suīs vulnerāvit. Hae autem sagittae eadem erant quae sanguine Hydrae olīm imbūtae erant. Omnēs igitur quōs ille sagittīs vulnerāverat venēnō statim absūmptī sunt; reliquī autem ubi hōc vīdērunt, terga vertērunt et fugā salūtem petiērunt.

27. EL DESTINO DE FOLO

Postquam reliquī fūgērunt, Pholus ex spēluncā ēgressus est, et corpora spectābat eōrum quī sagittīs interfectī erant. Māgnopere autem mīrātus est quod tam levī vulnere exanimātī erant, et causam eius rei quaerēbat. Adit igitur locum ubi cadāver cūiusdam centaurī iacēbat, et sagittam ē vulnere trāxit. Haec tamen sive cāsū sive cōsiliō deōrum ē manibus eius lapsa est, et pedem leviter vulnerāvit. Ille extemplō dolōrem gravem per omnia membra sēnsit, et post breve tempus vī venēnī exanimātus est. Mox Herculēs, quī reliquōs centaurōs secūtus erat, ad spēluncam rediit, et māgnō cum dolōre Pholum mortuum vīdit. Multīs cum lacrimīs corpus amīcī ad sepultūram dedit; tum, postquam alterum pōculum vīnī exhausit, somnō sē dedit.

28. QUINTO TRABAJO: LOS ESTABLOS DE AUGIAS

Deinde Eurystheus Herculi hunc laborem graviorem imposuit. Augēas quīdam, quī illō tempore rēgnum in Ēlide obtinēbat, tria mīlia boum habēbat. Hī in stabulō ingentis māgnitudinis inclūdēbantur. Stabulum autem inluviē ac squālōre erat obsitum, neque enim ad hōc tempus umquam pūrgātum erat. Hōc Herculēs intrā spatium ūnīus diēi pūrgāre iūssus est. Ille, etsī rēs erat multae operae, negōtium suscepit. Prīmum māgnō labōre fossam duodēvīgintī pedum dūxit, per quam flūminis aquam dē montibus ad mūrū stabulī perdūxit. Tum postquam mūrū perrūpit, aquam in stabulum immisit et tālī modō contrā opīniōnem omnium opus cōnfēcit.

29. SEXTO TRABAJO: LAS AVES DEL ESTÍNFALO

Post paucōs diēs Herculēs ad oppidum Stymphālum iter fēcit; imperāverat enim eī Eurystheus ut avīs Stymphālidēs necāret. Hae avēs rōstra aēnea habēbant et carne hominum vēscēbantur. Ille postquam ad locum pervēnit, lacum vīdit; in hōc autem lacū, quī nōn procul erat ab oppidō, avēs habitābant. Nūlla tamen dabātur appropinquandī facultās; lacus enim nōn ex aquā sed ē līmō cōnstitit. Herculēs igitur neque pedibus neque lintre prōgredī potuit.

Ille cum māgnam partem diēi frūstrā cōsūmpsisset, hōc cōnātū dēstitit et ad Volcānum sē contulit, ut auxilium ab eō peteret. Volcānus (quī ab fabrīs māximē colēbātur) crepundia quae ipse ex aere fabricātus erat Herculi dedit. Hīs Herculēs tam ācrem crepitem fēcit ut avēs perterritae āvolārent. Ille autem, dum āvolant, māgnū numerum eārum sagittīs trānsfīxit.

30. SÉPTIMO TRABAJO: EL TORO DE CRETA

Tum Eurystheus Herculi imperāvit ut taurum quendam ferōcissimum ex insulā Crētā vīvum referret. Ille igitur nāvem cōscendit, et cum ventus idōneus esset, statim solvit. Cum tamen insulae iam appropinquāret, tanta tempestās subitō coorta est ut nāvis cursum tenēre nōn posset. Tantus autem timor animōs nautārum occupāvit ut paene omnem spem salutis dēpōnerent. Herculēs tamen, etsī nāvigandī imperītus erat, haudquāquam territus est.

Post breve tempus summa tranquillitās cōsecūta est, et nautae, quī sē ex timōre iam recēperant, nāvem incolumem ad terram appulērunt. Herculēs ē nāvī ēgressus est, et cum ad rēgem Crētae vēnisset, causam veniendī docuit. Deinde, postquam omnia parāta sunt, ad eam regiōnem contendit quam taurus vāstābat. Mox taurum vīdit, et quamquam rēs erat māgnī periculī, cornua eius prehēdit. Tum, cum ingentī labōre mōnstrum ad nāvem trāxisset, cum praedā in Graeciam rediit.

31. OCTAVO TRABAJO: LAS YEGUAS DE DIOMEDES

Postquam ex insulā Crētā rediit, Herculēs ab Eurystheō in Thrāciam missus est, ut equōs Diomēdis redūceret. Hī equī carne hominum vēscēbantur; Diomēdēs autem, vir crūdēlissimus, illis obiciēbat peregrīnōs omnīs quī in eam regiōnem vēnerant. Herculēs igitur māgnā celeritāte in Thrāciam contendit et ab Diomēde postulāvit ut equī sibi trāderentur. Cum tamen ille hōc facere nōllet, Herculēs irā commōtus rēgem interfēcit et cadāver eius equīs obicī iussit.

Ita mīra rērum commūtatiō facta est; is enim quī antea multōs cum cruciātū necāverat ipse eōdem suppliciō necātus est. Cum haec nūntiāta essent, omnēs quī eam regiōnem incolēbant māximā laetitiā adfectī sunt et Herculī meritam grātam referēbant. Nōn modo māximīs honōribus et praemiīs eum decorāvērunt sed ōrābant etiam ut rēgnum ipse susciperet. Ille tamen hōc facere nōlēbat, et cum ad mare rediisset, nāvem occupāvit. Ubi omnia ad nāvigandum parāta sunt, equōs in nāvī conlocāvit; deinde, cum idōneam tempestātem nactus esset, sine morā ē portū solvit, et paulō post equōs in litus Argolicum exposuit.

32. NOVENO TRABAJO: EL CINTURÓN DE HIPÓLITA

Gēns Amāzonum dīcitur omnīnō ex mulieribus cōstitisse. Hae summam scientiam rei mīlītāris habēbant, et tantam virtūtem adhibēbant ut cum virīs proelium committere audērent. Hippolytē, Amāzonum rēgīna, balteum habuit celeberrimum quem Mārs eī dederat. Admēta autem, Eurystheī filia, fāmam dē hōc balteō accēperat et eum possidēre vehementer cupiēbat. Eurystheus igitur Herculī mandāvit ut cōpiās cōgeret et bellum Amāzonibus īferret. Ille nūntiōs in omnīs partīs dīmisit, et cum māgna multitudō convēnisset, eōs dēlēgit quī māximum ūsum in rē mīlītārī habēbant.

33. EL CINTURÓN ES RECHAZADO

His virīs Herculēs persuāsit, postquam causam itineris exposuit, ut sēcum iter facerent. Tum cum iīs quibus persuāserat nāvem cōscendit, et cum ventus idōneus esset, post paucōs diēs ad ōstium flūminis Thermōdontis appulit. Postquam in finīs Amāzonum vēnit, nūntium ad Hippolytam mīsit, quī causam veniendī doceret et balteum pōsceret. Ipsa Hippolytē balteum trādere volēbat, quod dē Herculis virtūte fāmam accēperat; reliquae tamen Amāzonēs eī persuāsērunt ut negāret. At Herculēs, cum haec nūntiāta essent, bellī fortūnam temptāre cōstituit.

Proximō igitur diē cum cōpiās ēdūxisset, locum idōneum dēlēgit et hostīs ad pūgnam ēvocāvit. Amāzonēs quoque cōpiās suās ex castrīs ēdūxērunt et nōn māgnō intervallō ab Hercule aciem īnstrūxērunt.

34. LA BATALLA

Palūs erat nōn māgna inter duo exercitūs; neutrī tamen initium trāseundī facere volēbant. Tandem Herculēs sīgnum dedit, et ubi palūdem trānsiit, proelium commisit.

Amāzonēs impetum virōrum fortissimē sustinuērunt, et contrā opīniōnem omnium tantam virtūtem praestitērunt ut multōs eōrum occiderint, multōs etiam in fugam coniecerint. Virī enim novō genere pūgnae perturbābantur nec māgnam virtūtem praestābant. Herculēs autem cum haec videret, dē suis fortūnis dēspērāre coepit. Mīlitēs igitur vehementer cohortātus est ut prīstinae virtūtis memoriā retinērent neu tantum dēdecus admitterent, hostiumque impetum fortiter sustinērent; quibus verbīs animōs omnium ita ērēxit ut multī etiam quī vulneribus cōnfectī essent proelium sine morā redintegrārent.

35. LA DERROTA DE LAS AMAZONAS

Diū et ācriter pūgnātum est; tandem tamen ad sōlis occāsum tanta commūtatiō rērum facta est ut mulierēs terga verterent et fugā salūtem peterent. Multae autem vulneribus dēfessae dum fugiunt captae sunt, in quō numerō ipsa erat Hippolytē. Herculēs summam clēmēntiam praestitit, et postquam balteum accēpit, libertātem omnibus captivīs dedit. Tum vērō sociōs ad mare redūxit, et quod nōn multum aestātis supererat, in Graeciam proficīscī mātūrāvit. Nāvem igitur cōnscendit, et tempestātem idōneam nactus statim solvit; antequam tamen in Graeciam pervēnit, ad urbem Trōiam nāvem appellere cōstituit, frūmentum enim quod sēcum habēbat iam dēficere coeperat.

36. LAOMEDONTE Y EL MONSTRUO MARINO

Lāomedōn quīdam illō tempore rēgnum Trōiae obtinēbat. Ad hunc Neptūnus et Apollō annō superiōre vēnerant, et cum Trōia nōndum moenia habēret, ad hōc opus auxilium obtulerant. Postquam tamen hōrum auxiliō moenia cōnfecta sunt, nōlēbat Lāomedōn praemium quod prōposuerat persolvere.

Neptūnus igitur et Apollō ob hanc causam irātī mōnstrum quoddam mīserunt speciē horribilī, quod cottīdiē ē marī veniēbat et homines pecudēsque vorābat. Trōiānī autem timōre perterritī in urbe continēbantur, et pecora omnia ex agrīs intrā mūrōs compulerant. Lāomedōn hīs rēbus commōtus ōrāculum cōnsuluit, ac deus eī praecēpit ut filiam Hēsionem mōnstrō obiceret.

37. EL RESCATE DE HESIONE

Lāomedōn, cum hōc respōnsum renūntiātum esset, māgnū dolōrem percēpit; sed tamen, ut cīvīs suōs tantō periculō liberāret, ōrāculō pārere cōstituit et diem sacrificiō dixit. Sed sīve cāsū sīve cōnsiliō deōrum Herculēs tempore opportunissimō Trōiam attigit; ipsō enim temporis punctō quō puella catēnīs vincta ad lītus dēducēbātur ille nāvem appulit. Herculēs ē nāvī ēgressus dē rēbus quae gerēbantur certior factus est; tum irā commōtus ad rēgem sē contulit et auxilium suum obtulit. Cum rēx libenter eī concessisset ut, sī posset, puellam liberāret, Herculēs mōnstrum interfēcit; et puellam, quae iam omnem spem salūtis dēposuerat, incolumem ad patrem redūxit. Lāomedōn māgnō cum gaudiō filiam suam accēpit, et Herculi prō tantō beneficiō meritam grātiā rettulit.

38. DÉCIMO TRABAJO: LOS BUEYES DE GERIÓN

Tum vērō missus est Herculēs ad īnsulam Erythīam, ut bovēs Gēryonis arcesseret. Rēs erat summae difficultātis, quod bovēs ā quōdam Eurytiōne et ā cane bicipite custōdiēbantur. Ipse autem Gēryōn speciē horribilem praebēbat; tria enim corpora inter sē coniūnta habēbat. Herculēs tamen etsī intellegēbat quantum periculum esset, negotium suscepit; ac postquam per multās terrās iter fēcit, ad eam partem Libyae pervēnit quae Eurōpae proxima est. Ibi in utrōque lītore fretī quod Eurōpam ā Libyā dīvidit columnās cōstituit, quae postea Herculis Columnae appellābantur.

39. EL BARCO DE ORO

Dum hīc morātur, Herculēs māgnūm incommodūm ex calōre sōlis accipiēbat; tandem igitur irā commōtus arcūm suūm intendit et sōlem sagittīs petiit. Sōl tamen audāciam virī tantūm admīrātus est ut lintrem auream eī dederit. Herculēs hōc dōnūm libentissimē accēpit, nūllam enim nāvem in hīs regiōnibus invenire potuerat. Tum lintrem dēdūxit, et ventūm nactus idōneūm post breve tempus ad īnsulam pervēnit. Ubi ex incolīs cōgnōvit quō in locō bovēs essent, in eam partem statim profectus est et ā rēge Gēryone postulāvit ut bovēs sibi trāderentur. Cum tamen ille hōc facere nōllet, Herculēs et rēgem ipsum et Eurytiōnem, quī erat ingentī māgnitūdine corporis, interfēcit.

40. UNA MILAGROSA TORMENTA DE GRANIZO

Tum Herculēs bovēs per Hispāniam et Liguriā compellere cōstituit; postquam igitur omnia parāta sunt, bovēs ex īnsulā ad continentem trānsportāvit. Ligurēs autem, gēns bellicōsissima, dum ille per finīs eōrum iter facit, māgnās cōpiās coēgērunt atque eum longius prōgredi prohibēbant. Herculēs māgnam difficultātem habēbat, barbarī enim in locīs superiōribus cōstitierant et saxa tēlaque in eum coniciēbant. Ille quidem paene omnem spem salutis dēposuerat, sed tempore opportūnissimō Iuppiter imbrem lapidūm ingentium ē caelō dēmisit. Hī tantā vī ceciderunt ut māgnūm numerum Ligurūm occiderint; ipse tamen Herculēs (ut in tālibus rēbus accidere cōsuēvit) nihil incommodī cēpit.

41. EL PASO DE LOS ALPES

Postquam Ligurēs hōc modō superātī sunt, Herculēs quā celerrimē prōgressus est et post paucōs diēs ad Alpīs pervēnit. Necesse erat hās trānsire, ut in Ītaliā bovēs ageret; rēs tamen summae erat difficultātis. Hī enim montēs, quī ūlteriōrem ā citeriōre Galliā dīvidunt, nive perennī sunt tēctī; quā ob causam neque frūmentum neque pābulum in hīs regiōnibus inveniri potest. Herculēs igitur antequam ascendere coepit, māgnam cōpiam frūmentī et pābulī comparāvit et hōc commeātū bovēs onerāvit. Postquam in hīs rēbus trīs diēs cōsūmpserat, quartō diē profectus est, et contrā omnium opīniōnem bovēs incolumīs in Ītaliā trādūxit.

42. CACO ROBA LOS BUEYES

Brevī tempore ad flūmen Tiberim vēnit. Tum tamen nūlla erat urbs in eō locō, Rōma enim nōndūm condita erat. Herculēs itinere fessus cōstituit ibi paucōs diēs morārī, ut sē ex labōribus recreāret. Haud procul ā valle ubi bovēs pāscēbantur spēlunca erat, in quā Cācus, horribile mōnstrum, tum habitābat. Hīc speciem terribilem praebēbat, nōn modo quod ingentī māgnitūdine corporis erat, sed quod ignem ex ore expīrābat. Cācus autem dē adventū Herculis fāmam accēperat; noctū igitur vēnit, et dum Herculēs dormit, quattuor pulcherrimōrum boum abripuit. Hōs caudīs in spēluncam trāxit, nē Herculēs ē vestigiīs cōgnōscere posset quō in locō cēlātī essent.

43. HÉRCULES DESCUBRE EL ROBO

Posterō diē simul atque ē somnō excitātus est, Herculēs fūrtum animadvertit et bovēs āmissōs omnibus locīs quaerēbat. Hōs tamen nūsqum reperire poterat, nōn modo

quod loci nātūram ignōrābat, sed quod vestigiis falsis dēceptus est. Tandem cum māgnam partem diēi frūstrā cōsūmpsisset, cum reliquīs bōbus prōgredi cōstituit. At dum proficisci parat, ūnus ē bōbus quōs sēcum habuit mūgīre coepit. Subitō iī quī in spēluncā inclūsī erant mūgītum reddidērunt, et hōc modō Herculem certiorem fēcērunt quō in locō cēlātī essent. Ille vehementer irātus ad spēluncam quam celerrimē sē contulit, ut praedam reciperet. At Cācus saxum ingēns ita dēiēcera ut aditus spēluncae omnīnō obstruerētur.

44. HÉRCULES Y CACO

Herculēs cum nūllum alium introitum reperire posset, hōc saxum āmovēre cōnātus est, sed propter eius māgnitūdinem rēs erat difficillima. Diū frūstrā labōrābat neque quicquam efficere poterat; tandem tamen māgnō cōnātū saxum āmōvit et spēluncam patefēcit. Ibi āmissōs bovēs māgnō cum gaudiō cōspēxit; sed Cācum ipsum vix cernere potuit, quod spēlunca replēta erat fūmō quem ille mōre suō ēvomēbat. Herculēs inūsitātā speciē turbātus breve tempus haesitābat; mox tamen in spēluncam inrūpit et collum mōnstrī brachiīs complexus est. Ille etsī multum repūgnāvit, nūllō modō sē liberāre potuit, et cum nūlla facultās respīrandī darētur, mox exanimātus est.

45. UNDÉCIMO TRABAJO: LAS MANZANAS DE ORO DE LAS HESPÉRIDES

Eurystheus postquam bovēs Gēryonis accēpit, labōrem ūndecimum Herculi imposuit, graviōrem quam quōs suprā narrāvimus. Mandāvit enim eī ut aurea pōma ex hortō Hesperidum auferret. Hesperidēs autem nymp̄hae erant quaedam fōrmā praestantissimā, quae in terrā longinquā habitābant, et quibus aurea quaedam pōma ā Iūnōne commissa erant. Multī hominēs aurī cupiditāte inductī haec pōma auferre iam antē cōnātī erant. Rēs tamen difficillima erat, namque hortus in quō pōma erant mūrō ingentī undique circumdatus erat; praetereā dracō quīdam cui centum erant capita portam hortī diligenter custōdiēbat. Opus igitur quod Eurystheus Herculi imperāverat erat summae difficultātis, nōn modo ob causās quās memorāvimus, sed etiam quod Herculēs omnīnō ignōrābat quō in locō hortus ille situs esset.

46. HÉRCULES PIDE LA AYUDA DE ATLAS

Herculēs quamquam quiētem vehementer cupiēbat, tamen Eurystheō pārere cōstituit, et simul ac iūssa eius accēpit, proficisci mātūrāvit. Ā multis mercātōribus quaesiverat quō in locō Hesperidēs habitārent, nihil tamen certum reperire potuerat. Frūstrā per multās terrās iter fēcit et multa pericula subiit; tandem, cum in hīs itineribus tōtum annum cōsūmpsisset, ad extrēmam partem orbis terrārum, quae proxima est Ōceanō, pervēnit. Hīc stābat vir quīdam, nomine Atlās, ingentī māgnitūdine corporis, quī caelum (ita trādītum est) umerīs suīs sustinēbat, nē in terram dēcideret. Herculēs tantās vīris māgnopere mirātus statim in conloquium cum Atlante vēnit, et cum causam itineris docuisset, auxilium ab eō petiit.

47. HÉRCULES SOSTIENE LOS CIELOS

Atlās autem Herculi māximē prōdesse potuit; ille enim cum ipse esset pater Hesperidum, certō scīvit quō in locō esset hortus. Postquam igitur audīvit quam ob

causam Herculēs vēnisset, "Ipse," inquit, "ad hortum ībō et filiābus meis persuādēbō ut pōma suā sponte trādant." Herculēs cum haec audīret, māgnopere gāvīsus est; vim enim adhibēre nōluit, sī rēs aliter fierī posset. Cōstituit igitur oblātum auxilium accipere. Atlās tamen postulāvit ut, dum ipse abesset, Herculēs caelum umerīs sustinēret. Hōc autem negōtium Herculēs libenter suscepit, et quamquam rēs erat summī labōris, tōtum pondus caelī continuōs complūrīs diēs sōlus sustinēbat.

48. EL REGRESO DE ATLAS

Atlās intereā abierat et ad hortum Hesperidum, quī pauca mīlia passuum aberat, sē quam celerrimē contulerat. Eō cum vēnisset, causam veniendī exposuit et filiās suās vehementer hortātus est ut pōma trāderent. Illae diū haerēbant; nōlēbant enim hōc facere, quod ab ipsā Iūnōne (ita ut ante dictum est) hōc mūnus accēpissent. Atlās tamen aliquandō iīs persuāsit ut sibi pārērent, et pōma ad Herculem rettulit. Herculēs intereā cum plūrīs diēs exspectāvisset neque ūllam fāmam dē reditū Atlantis accēpisset, hāc morā graviter commōtus est. Tandem quīntō diē Atlantem vīdit redeuntem, et mox māgnō cum gaudiō pōma accēpit; tum, postquam grātiās *prō tantō beneficiō ēgit, ad Graeciam proficīscī mātūrāvit.*

49. DUODÉCIMO TRABAJO: CÉRBERO, EL PERRO DE TRES CABEZAS

Postquam aurea pōma ad Eurystheum relāta sunt, ūnus modo relinquēbātur ē duodecim labōribus quōs Pýthia Herculī praecēperat. Eurystheus autem cum Herculem māgnopere timēret, eum in aliquem locum mittere volēbat unde numquam redīre posset. Negōtium igitur eī dedit ut canem Cerberum ex Orcō in lūcem traheret. Hōc opus omnium difficillimum erat, nēmō enim umquam ex Orcō redierat. Praetereā Cerberus iste mōnstrum erat horribilī speciē, cui tria erant capita serpentibus saevīs cincta. Antequam tamen dē hōc labōre nārrāmus, nōn aliēnum vidētur, quoniam dē Orcō mentiōnem fēcimus, pauca dē eā regiōne prōpōnere.

50. LA BARCA DE CARONTE

Dē Orcō, quī idem Hādēs appellābātur, haec trāduntur. Ut quisque dē vitā dēcesserat, mānēs eius ad Orcum, sēdem mortuōrum, ā deō Mercuriō dēducēbantur. Hūius regiōnis, quae sub terrā fuisse dīcitur, rēx erat Plūtō, cui uxor erat Prōserpina, Iovis et Cereris filia. Mānēs igitur ā Mercuriō dēductī prīmum ad rīpam veniēbant Stygis flūminis, quō rēgnum Plūtōnis continētur. Hōc trānsīre necesse erat antequam in Orcum venīre possent. Cum tamen in hōc flūmine nūllus pōns factus esset, mānēs trānsvehēbantur ā Charonte quōdam, quī cum parvā scaphā ad rīpam exspectābat. Charōn prō hōc officiō mercēdem postulābat, neque quemquam, nisi hōc praemium prius dedisset, trānsvehere volēbat. Quam ob causam mōs erat apud antiquōs nummum in ōre mortuī pōnere eō cōsiliō, ut cum ad Stygem vēnisset, pretium trāiectūs solvere posset. Iī autem quī post mortem in terrā nōn sepultī erant Stygem trānsīre nōn potuērunt, sed in rīpā per centum annōs errāre coāctī sunt; tum dēmum Orcum intrāre licuit.

51. EL REINO DE PLUTÓN

Ut autem mánēs Stygem hōc modō trānsierant, ad alterum veniēbant flūmen, quod Lēthē appellābātur. Ex hōc flūmine aquam bibere cōgēbantur; quod cum fēcissent, rēs omnīs in vītā gestās ē memoriā dēpōnēbant. Dēnique ad sēdem ipsius Plūtōnis veniēbant, cūius introitus ā cane Cerberō custōdiēbātur. Ibi Plūtō nigrō vestitū indūtus cum uxōre Prōserpinā in solio sedēbat. Stābant etiam nōn procul ab eō locō tria alia solia, in quibus sedēbant Mīnōs, Rhadamanthus, Aeacusque, iūdicēs apud īferōs. Hī mortuīs iūs dīcēbant et praemia poenāsque cōstituēbant. Bonī enim in Campōs Ēlysiōs, sēdem beātōrum, veniēbant; improbī autem in Tartarum mittēbantur ac multīs et variīs suppliciīs ibi excrucīabantur.

52. HÉRCULES CRUZA LA LAGUNA ESTIGIA

Herculēs postquam imperia Eurystheī accēpit, in Lacōniam ad Taenarum statim sē contulit; ibi enim spēlunca erat ingentī māgnitūdine, per quam, ut trādēbātur, hominēs ad Orcum dēscendēbant. Eō cum vēnisset, ex incolīs quaesīvit quō in locō spēlunca illa sita esset; quod cum cōgnōvisset, sine morā dēscendere cōstituit. Nec tamen sōlus hōc iter faciēbat, Mercurius enim et Minerva sē eī sociōs adiūxerant. Ubi ad rīpam Stygis vēnit, Herculēs scapham Charontis cōscendit, ut ad ūleriōrem rīpam trānsiret. Cum tamen Herculēs vir esset ingentī māgnitūdine corporis, Charōn solvere nōlēbat; māgnopere enim verēbātur nē scapha sua tantō pondere onerāta in mediō flūmine mergerētur. Tandem tamen minīs Herculis territus Charōn scapham solvit, et eum incolumem ad ūleriōrem rīpam perdūxit.

53. EL ÚLTIMO TRABAJO ES REALIZADO

Postquam flūmen Stygem hōc modō trānsiit, Herculēs in sēdem ipsius Plūtōnis vēnit; et postquam causam veniendī docuit, ab eō petīvit ut Cerberum auferre sibi liceret. Plūtō, quī dē Hercule fāmam accēperat, eum benīgnē excēpit, et facultātem quam ille petēbat libenter dedit. Postulāvit tamen ut Herculēs ipse, cum imperāta Eurystheī fēcisset, Cerberum in Orcum rūsus redūceret. Herculēs hōc pollicitus est, et Cerberum, quem nōn sine māgnō periculō manibus prehenderat, summō cum labōre ex Orcō in lūcem et ad urbem Eurystheī trāxit. Eō cum vēnisset, tantus timor animum Eurystheī occupāvit ut ex ātriō statim refūgerit; cum autem paulum sē ex timōre recēpisset, multīs cum lacrimīs obsecrāvit Herculem ut mōnstrum sine morā in Orcum redūceret. Sic contrā omnium opīniōnem duodecim illī labōrēs quōs Pýthia praecēperat intrā duodecim annōs cōfectī sunt; quae cum ita essent, Herculēs servitūte tandem liberātus māgnō cum gaudiō Thēbās rediit.

54. EL CENTAURO NESO

Posteā Herculēs multa alia praeclāra perfēcit, quae nunc perscribere longum est. Tandem iam aetāte prōvectus Dēianīram, Oeneī filiam, in mātrimōnium dūxit; post tamen trīs annōs accidit ut puerum quendam, cui nōmen erat Eunomus, cāsū occiderit. Cum autem mōs esset ut sī quis hominem cāsū occidisset, in exsilium īret, Herculēs cum uxōre suā ē finibus eius civitātis exire mātūrāvit. Dum tamen iter faciunt, ad flūmen quoddam pervēnērunt in quō nūllus pōns erat; et dum quaerunt quōnam modō flūmen trānseant, accurrit centaurus Nessus, quī viātōribus auxilium

obtulit. Herculēs igitur uxōrem suam in tergum Nessī imposuit; tum ipse flūmen trānāvit. Nessus autem paulum in aquam prōgressus ad rīpam subitō revertēbātur et Dēianīram auferre cōnābātur. Quod cum animadvertisset Herculēs, irā graviter commōtus arcum intendit et pectus Nessī sagittā trānsfīxit.

55. LA TÚNICA ENVENENADA

Nessus igitur sagittā Herculis trānsfīxus moriēns humī iacēbat; at nē occāsiōnem suī ulciscendī dīmitteret, ita locūtus est: "Tū, Dēianīra, verba morientis audi. Sī amōrem marītī tuī cōservāre vīs, hunc sanguinem quī nunc ē pectore meō effunditur sūme ac repōne; tum, sī umquam in suspīciōnem tibi vēnerit, vestem marītī hōc sanguine inficiēs." Haec locūtus Nessus animam efflāvit; Dēianīra autem nihil malī suspicāta imperāta fēcit. Paulō post Herculēs bellum contrā Eurytum, rēgem Oechaliae, suscepit; et cum rēgem ipsum cum filiīs interfēcisset, Iolēn eius filiā captivā secum redūxit. Antequam tamen domum vēnit, nāvem ad Cēnaeum prōmunturium appulit, et in terram ēgressus arā cōstituit, ut Iovī sacrificāret. Dum tamen sacrificium parat, Licham comitem suum domum mīsit, quī vestem albam referret; mōs enim erat apud antiqūos, dum sacrificia facerent, albam vestem gerere. At Dēianīra verita nē Herculēs amōrem ergā Iolēn habēret, vestem priusquam Lichae dedit, sanguine Nessī infēcit.

56. LA MUERTE DE HÉRCULES

Herculēs nihil malī suspicāns vestem quam Lichās attulerat statim induit; paulō post tamen dolōrem per omnia membra sēnsit, et quae causa esset eius rei māgnopere mirābātur. Dolōre paene exanimātus vestem dētrahere cōnātus est; illa tamen in corpore haesit, neque ullō modō abscindī potuit. Tum dēmum Herculēs quasi furōre impulsus in montem Octam sē contulit, et in rogam, quem summā celeritāte extrūxit, sē imposuit. Hōc cum fēcisset, eōs quī circumstābant orāvit ut rogam quam celerrimē succenderent. Omnēs diū recūsābant; tandem tamen pāstor quīdam ad misericordiam inductus ignem subdidit. Tum, dum omnia fūmō obscūrantur, Herculēs dēnsā nūbe vēlātus ā Iove in Olympum abreptus est.

LOS ARGONAUTAS

El célebre viaje de los Argonautas se realizó de esta manera: Pelias había expulsado a su hermano Esón de su reino en Tesalia, y había decidido matar a Jasón, el hijo de Esón. Jasón, sin embargo, se escapó y creció hasta la edad adulta en otro país. Finalmente volvió a Tesalia y Pelias, temiendo que pudiera intentar recuperar el reino, lo envió a buscar el Vello de Oro de la Cólquida, en el supuesto que se trataba de una hazaña imposible. Jasón, con un grupo de héroes se embarcó en el navío Argo (llamado así por Argos, su constructor), y después de muchas aventuras llegó a la Cólquida. Allí Eetes, rey de la Cólquida, que no estaba dispuesto a renunciar al Vello de Oro, propuso a Jasón llevar a cabo lo que parecía una tarea imposible, a saber, arar un campo con unos bueyes que respiraban fuego, y luego sembrarlo con dientes de dragón. Medea, sin embargo, la hija del rey, ayudó a Jason con su habilidad en la magia, primero a realizar la tarea asignada, y luego a obtener el Vello de Oro. Luego huyó con Jasón y, para retrasar la búsqueda de su padre, sacrificó a su hermano Absyrto. Después de llegar a Tesalia, Medea causó la muerte de Pelias y fue expulsado del país con su marido. Se retiraron a Corinto y allí Medea, celosa de Glauce, hija de Creonte, causó su muerte mediante una túnica envenenada. Ella fue luego llevada en un carro enviado por el dios-sol y, un poco más tarde, Jasón murió accidentalmente.

57. EL MALVADO TÍO

Erant ōlim in Thessaliā duo frātrēs, quōrum alter Aesōn, Peliās alter appellābātur. Aesōn primō rēgnum obtinuerat; at post paucōs annōs Peliās rēgnī cupiditāte adductus nōn modo frātrēm suum expulit, sed etiam in animō habēbat Iāsonem, Aesonis filium, interficere. Quīdam tamen ex amīcīs Aesonis, ubi sententiam Peliae cōgnōvērunt, puerum ē tantō periculō ēripere cōstituērunt. Noctū igitur Iāsonem ex urbe abstulērunt, et cum posterō diē ad rēgem rediissent, eī renūntiāvērunt puerum mortuum esse. Peliās cum hōc audīvisset, etsī rē vērā māgnū gaudium percipiēbat, speciem tamen dolōris praebeuit et quae causa esset mortis quaesivit. Illī autem cum bene intellegerent dolōrem eius falsum esse, nesciō quam fābulam dē morte puerī finxērunt.

58. UN ACCIDENTE FATÍDICO

Post breve tempus Peliās, veritus nē rēgnum suum tantā vī et fraude occupātum āmitteret, amīcum quendam Delphōs mīsit, quī ōrāculum cōsuleret. Ille igitur quam celerrimē Delphōs sē contulit et quam ob causam vēnisset dēmōstrāvit. Respondit ōrāculum nūllum esse in praesentiā periculum; monuit tamen Peliam ut sī quis ūnum calceum gerēs venīret, eum cavēret. Post paucīs annīs accidit ut Peliās māgnū sacrificium factūrus esset; nūntiōs in omnīs partīs dīmiserat et certam diem conveniendī dixerat. Diē cōstitutā māgnus hominum numerus undique ex agrīs convēnit; in hīs autem vēnit etiam Iāson, quī ā pueritiā apud centaurum quendam habitāverat. Dum tamen iter facit, ūnum ē calceīs in trāseundō nesciō quō flūmine āmīsit.

59. EL VELLOCIÑO DE ORO

Iāsōn igitur cum calceum āmissum nullō modō recipere posset, ūnō pede nūdō in rēgiam pervēnit. Quem cum Peliās vīdisset, subitō timōre adfectus est; intellēxit enim hunc esse hominem quem ōrāculum dēmōnstrāvisset. Hōc igitur cōsiliū iniit. Rēx erat quīdam Aeētēs, quī rēgnū Colchidis illō tempore obtinēbat. Huic commissum erat vellus illud aureum quod Phrixus ōlim ibi reliquerat. Cōstituit igitur Peliās Iāsōnī negōtium dare ut hōc vellere potirētur; cum enim rēs esset māgnī periculī, eum in itinere peritūrum esse spērābat. Iāsōnem igitur ad sē arcessivit, et eum cohortātus quid fieri vellet docuit. Ille etsi intellegēbat rem esse difficillimam, negōtium libenter suscepit.

60. LA CONSTRUCCIÓN DEL 'ARGOS'

Cum tamen Colchis multōrum diērum iter ab eō locō abesset, sōlus Iāsōn proficisci nōluit. Dīmisit igitur nūntiōs in omnīs partīs, quī causam itineris docerent et diem certam conveniendī dicerent. Intereā, postquam omnia quae sunt ūsui ad armandās nāvīs comportārī iussit, negōtium dedit Argō cuidam, quī summam scientiam nauticārum rērum habēbat, ut nāvem aedificāret. In hīs rēbus circiter decem diēs cōsūpti sunt; Argus enim, quī operi praeerat, tantam dīligentiam adhibēbat ut nē nocturnum quidem tempus ad labōrem intermitteret. Ad multitudinem hominum trānsportandam nāvis paulō erat lātior quam quibus in nostrō marī ūtī cōsuēvimus, et ad vim tempestātum perferendam tōta ē rōbore facta est.

61. EL ANCLA ES PESADA

Intereā is diēs appetēbat quem Iāsōn per nūntiōs ēdixerat, et ex omnibus regiōnibus Graeciae multī, quōs aut rei novitās aut spēs glōriae movēbat, undique conveniēbant. Trāditum est autem in hōc numerō fuisse Herculem, dē quō suprā multa perscripsimus, Orpheum, citharoedum praeclārissimum, Thēseum, Castorem, multōsque aliōs quorum nōmina sunt nōtissima. Ex hīs Iāsōn quōs arbitrātus est ad omnia pericula subeunda parātissimōs esse, eōs ad numerum quīnquāgintā dēlēgit et sociōs sibi adiūnxit; tum paucōs diēs commorātus, ut ad omnīs cāsūs subsidia comparāret, nāvem dēdūxit, et tempestātem ad nāvigandum idōneam nactus māgnō cum plausū omnium solvit.

62. UN ERROR FALTAL

Haud multō post Argonautae (ita enim appellābantur quī in istā nāvī vehēbantur) īnsulam quandam, nōmine Cyzicum, attigērunt; et ē nāvī ēgressi ā rēge illius regiōnis hospitio excepti sunt. Paucās hōrās ibi commorāti ad sōlis occāsū rūsus solvērunt; sed postquam pauca mīlia passuum prōgressi sunt, tanta tempestās subitō coorta est ut cursum tenēre nōn possent, et in eandem partem īnsulae unde nūper profecti erant māgnō cum periculō dēicerentur. Incolae tamen, cum nox esset obscura, Argonautās nōn āgnōscēbant, et nāvem inimicam vēnisse arbitrāti arma rapuērunt et eōs ēgredi prohibēbant. Ācritē in litore pūgnātum est, et rēx ipse, quī cum aliīs

dēcucurrerat, ab Argonautīs occīsus est. Mox tamen, cum iam dīlūcēsceret, sēnsērunt incolae sē errāre et arma abiēcērunt; Argonautae autem cum rēgem occīsum esse vidērent, māgnū dolōrem percēpērunt.

63. LA PÉRDIDA DE HYLAS

Postrīdiē ēius diēi Iāsōn tempestātem satis idōneam esse arbitrātus (summa enim tranquillitās iam cōsecūta erat), ancorās sustulit, et pauca mīlia passuum prōgressus ante noctem Mýsiam attigit. Ibi paucās hōrās in ancorīs exspectāvit; ā nautīs enim cōgnōverat aquae cōpiam quam sēcum habērent iam dēficere, quam ob causam quīdam ex Argonautīs in terram ēgressi aquam quaerēbant. Hōrum in numerō erat Hylās quīdam, puer fōrmā praestantissimā. Quī dum fontem quaerit, ā comitibus paulum sēcesserat. Nymphae autem quae fontem colēbant, cum iuvenem vīdissent, eī persuādēre cōnātae sunt ut sēcum manēret; et cum ille negāret sē hōc factūrum esse, puerum vī abstulērunt. Comitēs ēius postquam Hylam āmissum esse sēnsērunt, māgnō dolōre adfecti diū frūstrā quaerēbant. Herculēs autem et Polyphēmus, quī vestigia pueri longius secūtī erant, ubi tandem ad lītus rediērunt, Iāsonem solvisse cōgnōvērunt.

64. DIFÍCIL COMIDA

Post haec Argonautae ad Thrāciam cursum tenuērunt, et postquam ad oppidum Salmydēssum nāvem appulērunt, in terram ēgressi sunt. Ibi cum ab incolīs quaesissent quis rēgnum ēius regiōnis obtinēret, certiōrēs facti sunt Phīneum quendam tum rēgem esse. Cōgnōvērunt etiam hunc caecum esse et dirō quōdam supplicīo adfici, quod ōlim sē crūdēlissimum in filiōs suōs praebuisset. Cūius supplicīi hōc erat genus. Missa erant ā Iove mōnstra quaedam speciē horribilī, quae capita virginum, corpora volucrum habēbant. Hae volucrēs, quae Harpýiae appellābantur, Phīneō summam molestiam adferēbant; quotiēns enim ille accubuerat, veniēbant et cibum appositum statim auferēbant. Quō factum est ut haud multum abesset quīn Phīneus famē morerētur.

65. LA LIBERACIÓN DE FINEO

Rēs igitur male sē habēbat cum Argonautae nāvem appulērunt. Phīneus autem simul atque audīvit eōs in suōs finīs ēgressōs esse, māgnopere gāvīsus est. Sciēbat enim quantam opīniōnem virtūtis Argonautae habērent, nec dubitābat quīn sibi auxilium ferrent. Nūntium igitur ad nāvem mīsit, quī Iāsonem sociōsque ad rēgiam vocāret. Eō cum vēnissent, Phīneus dēmōstrāvit quantō in periculō suae rēs essent, et prōmīsit sē māgna praemia datūrum esse, sī illi remedium repperissent. Argonautae negōtium libenter suscēpērunt, et ubi hōra vēnit, cum rēge accubuērunt; at simul ac cēna apposita est, Harpýiae cēnāculum intrāvērunt et cibum auferre cōnābantur. Argonautae prīmum gladiīs volucrēs petiērunt; cum tamen vidērent hōc nihil prōdesse, Zētēs et Calais, quī ālis erant instrūcti, in āera sē sublevāvērunt, ut dēsuper impetum facerent. Quod cum sēnsissent Harpýiae, rei novitāte perterritae statim aufūgērunt, neque posteā umquam rediērunt.

66. LAS ROCAS SIMPLÉGADES

Hōc factō Phīneus, ut prō tantō beneficiō meritam grātiā referret, Iāsonī dēmōnstrāvit quā ratiōne Symplēgadēs vitāre posset. Symplēgadēs autem duae erant rūpēs ingentī māgnitūdine, quae ā Iove positae erant eō cōnsiliō, nē quis ad Colchida perveniret. Hae parvō intervāllō in marī natābant, et sī quid in medium spatium vēnerat, incrēdibili celeritāte concurrēbant. Postquam igitur ā Phīneō doctus est quid faciendum esset, Iāsōn sublātis ancorīs nāvem solvit, et lēnī ventō prōvectus mox ad Symplēgadēs appropinquāvit. Tum in prōrā stāns columbam quam in manū tenēbat ēmisit. Illa rēctā viā per medium spatium volāvit, et priusquam rūpēs cōflīxerunt, incolumis ēvāsīt caudā tantum āmissā. Tum rūpēs utrimque discesserunt; antequam tamen rursus concurrerent, Argonautae, bene intellegentēs omnem spem salutis in celeritāte positam esse, summā vī rēmīs contendērunt et nāvem incolumem perdūxerunt. Hōc factō dīs grātiās māximās ēgērunt, quōrum auxiliō ē tantō periculō ēreptī essent; omnēs enim sciēbant nōn sine auxiliō deōrum rem tam fēliciter ēvēnisse.

67. UNA TAREA PESADA

Brevī intermissō spatiō Argonautae ad flūmen Phāsīm vēnerunt, quod in finibus Colchōrum erat. Ibi cum nāvem appulissent et in terram ēgressī essent, statim ad rēgem Aeētem sē contulērunt et ab eō postulāvērunt ut vellus aureum sibi trāderētur. Ille cum audīvisset quam ob causam Argonautae vēnissent, irā commōtus est et diū negābat sē vellus trāditūrum esse. Tandem tamen, quod sciēbat Iāsonem nōn sine auxiliō deōrum hōc negōtium suscēpisse, mūtātā sententiā prōmisit sē vellus trāditūrum, sī Iāsōn labōrēs duōs difficillimōs prius perfēcisset; et cum Iāsōn dīxisset sē ad omnia pericula subeunda parātum esse, quid fierī vellet ostendit. Primum iungendī erant duo taurī speciē horribilī, quī flammās ex ore ēdēbant; tum hīs iūctīs ager quīdam arandus erat et dentēs draconis serendī. His audītīs Iāsōn etsī rem esse summī periculī intellegēbat, tamen, nē hanc occāsiōnem rei bene gerendae āmitteret, negōtium suscēpit.

68. EL UNGÜENTO MÁGICO

Mēdēa, rēgis filia, Iāsonem adamāvit, et ubi audīvit eum tantum periculum subitūrum esse, rem aegrē ferēbat. Intellegēbat enim patrem suum hunc labōrem prōposuisse eō ipsō cōnsiliō, ut Iāsōn morerētur. Quae cum ita essent, Mēdēa, quae summam scientiam medicīnae habēbat, hōc cōnsilium iniit. Mediā nocte īnscente patre ex urbe ēvāsīt, et postquam in montīs finitimōs vēnit, herbās quāsdam carpsit; tum sūcō expressō unguentum parāvit quod vī suā corpus aleret nervōsque cōfirmāret. Hōc factō Iāsonī unguentum dedit; praecēpit autem ut eō diē quō isti labōrēs cōficiendī essent corpus suum et arma māne oblineret. Iāsōn etsī paene omnibus hominibus māgnitūdine et vīribus corporis antecellēbat (vīta enim omnis in vēnātiōnibus atque in studiō rei militāris cōsūmēbātur), tamen hōc cōnsilium nōn neglegendum esse cēnsēbat.

69. LA SIEMBRA DE LOS DIENTES DE DRAGÓN

Ubi is diēs vēnit quem rēx ad arandum agrum ēdixerat, Iāsōn ortā lūce cum sociīs ad locum cōstitūtum sē contulit. Ibi stabulum ingēns repperit, in quō taurī erant inclūsī; tum portīs apertīs taurōs in lūcem trāxit, et summā cum difficultāte iugum imposuit. At Aeētēs cum vidēret taurōs nihil contrā Iāsonem valēre, māgnopere mīrātus est; nesciēbat enim fīliam suam auxilium eī dedisse. Tum Iāsōn omnibus aspicientibus agrum arāre coepit, quā in rē tantam diligentiam prae-buit ut ante merīdiem tōtum opus cōnfēcerit. Hōc factō ad locum ubi rēx sedēbat adiit et dentīs dracōnis postulāvīt; quōs ubi accēpit, in agrum quem arāverat māgnā cum diligentīā sparsit. Hōrum autem dentium nātūra erat tālis ut in eō locō ubi sēmentēs factae essent virī armātī mīrō quōdam modō gīgnerentur.

70. UN EXTRAÑO CULTIVO

Nōndum tamen Iāsōn tōtum opus cōnfēcerat; imperāverat enim eī Aeētēs ut armātōs virōs quī ē dentibus gīgnerentur sōlus interficeret. Postquam igitur omnīs dentīs in agrum sparsit, Iāsōn lassitūdine exanimātus quiētī sē trādīdit, dum virī istī gīgnerentur. Paucās hōrās dormiēbat, sub vesperum tamen ē somnō subitō excitātus rem ita ēvēnisse ut praedictum esset cōgnōvit; nam in omnibus agrī partibus virī ingentī māgnitūdine corporis gladiīs galeīsque armātī mīrum in modum ē terrā oriēbantur. Hōc cōgnitō Iāsōn cōnsilium quod dedisset Mēdēa nōn omittendum esse putābat. Saxum igitur ingēns (ita enim Mēdēa praecēperat) in mediōs virōs coniēcīt. Illī undique ad locum concurrērunt, et cum quisque sibi id saxum nesciō cūr habēre vellet, māgna contrōversia orta est. Mox strictīs gladiīs inter sē pūgnāre coepērunt, et cum hōc modō plūrimī occīsī essent, reliquī vulneribus cōnfectī ā Iāsone nullō negōtiō interfectī sunt.

71. EL VUELO DE MEDEA

Rēx Aeētēs ubi Iāsonem labōrem prōpositum cōnfēcisse cōgnōvit, irā graviter commōtus est; id enim per dolum factum esse intellegēbat; nec dubitābat quīn Mēdēa eī auxilium tulisset. Mēdēa autem cum intellegeret sē in māgnō fore periculō sī in rēgiā maneret, fugā salūtem petere cōstituit. Omnibus rēbus igitur ad fugam parātīs mediā nocte īnscente patre cum frātre Absyrtō ēvāsīt, et quam celerrimē ad locum ubi Argō subducta erat sē contulit. Eō cum vēnisset, ad pedēs Iāsonis sē prōiēcīt, et multīs cum lacrimīs eum obsecrāvīt nē in tantō discrīmine mulierem dēsereret quae eī tantum prōfuisset. Ille quod memoriā tenēbat sē per eīus auxilium ē māgnō periculō ēvāsisse, libenter eam excēpit, et postquam causam veniendī audīvit, hortātus est nē patris iram timēret. Prōmīsīt autem sē quam prīmum eam in nāvī suā āvectūrum.

72. EL ROBO DEL VELLO CINO

Postrīdiē eīus diēi Iāsōn cum sociīs suīs ortā lūce nāvem dēdūxit, et tempestātem idōneam nactī ad eum locum rēmīs contendērunt, quō in locō Mēdēa vellus cēlātum esse dēmōstrābat. Cum eō vēnissent, Iāsōn in terram ēgressus est, et sociīs ad mare

relictis, quī praesidiō nāvī essent, ipse cum Mēdēā in silvās sē contulit. Pauca mīlia passuum per silvam prōgressus vellus quod quaerēbat ex arbore suspēsum vīdit. Id tamen auferre erat summae difficultātis; nōn modo enim locus ipse ēgregiē et nātūrā et arte erat mūnitus, sed etiam dracō quīdam speciē terribili arborem custōdiēbat. Tum Mēdēā, quae, ut suprā dēmōstrāvimus, medicīnae summam scientiam habuit, rānum quem dē arbore proximā dēripuerat venēnō infēcit. Hōc factō ad locum appropinquāvit, et dracōnem, quī faucibus apertis eius adventum exspectābat, venēnō sparsit; deinde, dum dracō somnō oppressus dormit, Iāsōn vellus aureum dē arbore dēripuit et cum Mēdēā quam celerrimē pedem rettulit.

73. EL REGRESO AL ARGOS

Dum autem ea geruntur, Argonautae, quī ad mare relictī erant, ānxiō animō reditum Iāsōnis exspectābant; id enim negōtium summī esse periculī intellegēbant. Postquam igitur ad occāsum sōlis frūstrā exspectāverunt, dē eius salūte dēspērāre coepērunt, nec dubitābant quīn aliquī cāsus accidisset. Quae cum ita essent, mātūrandum sibi cēnsuērunt, ut ducī auxilium ferrent; sed dum proficīscī parant, lūmen quoddam subitō cōspiciunt mīrum in modum intrā silvās refulgēns, et māgnopere mirātī quae causa esset eius rei ad locum concurrunt. Quō cum vēnissent, Iāsōnī et Mēdēae advenientibus occurrērunt, et vellus aureum lūminis eius causam esse cōgnōverunt. Omnī timōre sublātō māgnō cum gaudiō ducem suum excēpērunt, et dīs grātiās mājimās ēgērunt quod rēs tam fēliciter ēvēnisset.

74. LA PERSECUCIÓN

Hīs rēbus gestīs omnēs sine morā nāvem rūrsus cōnscendērunt, et sublātis ancorīs primā vigiliā solvērunt; neque enim satis tūtum esse arbitrātī sunt in eō locō manēre. At rēx Aeētēs, quī iam ante inimicō in eōs fuerat animō, ubi cōgnōvit filiam suam nōn modo ad Argonautās sē recēpisse sed etiam ad vellus auferendum auxilium tulisse, hōc dolore gravius exārsit. Nāvem longam quam celerrimē dēdūcī iussit, et mīlitibus impositis fugientis īsecūtus est. Argonautae, quī rem in discrimine esse bene sciēbant, omnibus vīribus rēmīs contendēbant; cum tamen nāvis quā vehēbantur ingentī esset māgnitūdine, nōn eādem celeritāte quā Colchī prōgredi poterant. Quō factum est ut minimum abesset quīn ā Colchīs sequentibus caperentur, neque enim longius intererat quam quō tēlum adicī posset. At Mēdēā cum vīdisset quō in locō rēs essent, paene omnī spē dēpositā īfandum hōc cōnsilium cēpit.

75. UN RECURSO ATERRRADOR

Erat in nāvī Argonautārum filius quīdam rēgis Aeētae, nōmine Absyrtus, quem, ut suprā dēmōstrāvimus, Mēdēā ex urbe fugiēns sēcum abdūxerat. Hunc puerum Mēdēā interficere cōstituit eō cōnsiliō, ut membrīs eius in mare coniectīs cursum Colchōrum impediret; certō enim sciēbat Aeētem, cum membra filī vīdisset, nōn longius prōsecūtūrum esse. Neque opīniō Mēdēam fefellit, omnia enim ita ēvēnērunt ut spērāverat. Aeētēs ubi primum membra vīdit, ad ea conligenda nāvem tenērī iussit. Dum tamen ea geruntur, Argonautae nōn intermissō rēmigandī labōre mox ē

cōspectū hostium auferēbantur, neque prius fugere dēstitērunt quam ad flūmen Ēridanum pervēnērunt. Aeētēs nihil sibi prōfutūrum esse arbitrātus sī longius prōgressus esset, animō dēmissō domum revertit, ut filiī corpus ad sepultūram daret.

76. EL TRATO CON PELIAS

Tandem post multa perīcula Iāsōn in eundem locum pervēnit unde profectus erat. Tum ē nāvī ēgressus ad rēgem Peliam, quī rēgnum adhūc obtinēbat, statim sē contulit, et vellere aureō mōnstrātō ab eō postulāvit ut rēgnum sibi trāderētur; Peliās enim pollicitus erat, sī Iāsōn vellus rettulisset, sē rēgnum eī trāditūrum. Postquam Iāsōn quid fierī vellet ostendit, Peliās primō nihil respondit, sed diū in eādē trīstitiā tacitus permānsit; tandem ita locūtus est: "Vidēs mē aetāte iam esse cōfectum, neque dubium est quīn diēs suprēmus mihi appropinquet. Liceat igitur mihi, dum vīvam, hōc rēgnum obtinēre; cum autem tandem dēcesserō, tū mihi succēdēs." Hāc ōrātiōne adductus Iāsōn respondit sē id factūrum quod ille rogāset.

77. ARTES MÁGICAS

Hīs rēbus cōgnitīs Mēdēa rem aegrē tulit, et rēgnī cupiditate adducta mortem rēgī per dolum īferre cōstituit. Hōc cōstitutō ad filiās rēgis vēnit atque ita locūta est: "Vidētis patrem vestrum aetāte iam esse cōfectum neque ad labōrem rēgnandī perferendum satis valēre. Vultisne eum rūrsus iuvenem fierī?" Tum filiae rēgis ita respondērunt: "Num hōc fierī potest? Quis enim umquam ē sene iuvenis factus est?" At Mēdēa respondit: "Mē medicīnae summam habēre scientiam scītis. Nunc igitur vōbis dēmōnstrābō quō modō haec rēs fierī possit." Postquam finem loquendī fēcit, arietem aetāte iam cōfectum interfēcit et membra eīus in vāse aēneō posuit, atque ignī suppositō in aquam herbās quāsdam infūdīt. Tum, dum aqua effervēsceret, carmen magicum cantābat. Mox ariēs ē vāse exsiluit et vīribus relectīs per agrōs currēbat.

78. UN EXPERIMENTO PELIGROSO

Dum filiae rēgis hōc mīrāculum stupentēs intuentur, Mēdēa ita locūta est: "Vidētis quantum valeat medicīna. Vōs igitur, sī vultis patrem vestrum in adulēscēntiam redūcere, id quod fēcī ipsae faciētis. Vōs patris membra in vās conicite; ego herbās magicās praebēbō." Quod ubi auditum est, filiae rēgis cōsiliū quod dedisset Mēdēa nōn omittendum putāvērunt. Patrem igitur Peliam necāvērunt et membra eīus in vās aēneum coniēcērunt; nihil autem dubitābant quīn hōc māximē eī prōfutūrum esset. At rēs omnīnō aliter ēvēnit ac spērāverant, Mēdēa enim nōn eāsdem herbās dedit quibus ipsa ūsa erat. Itaque postquam diū frūstrā exspectāvērunt, patrem suum rē vērā mortuum esse intellēxērunt. Hīs rēbus gestīs Mēdēa sē cum coniuge suō rēgnum acceptūram esse spērābat; sed cīvēs cum intellexerent quō modō Peliās periisset, tantum scelus aegrē tulērunt. Itaque Iāsone et Mēdēa ē rēgnō expulsīs Acastum rēgem creāvērunt.

79. UN REGALO FATÍDICO

Iāsōn et Mēdēa ē Thessaliā expulsī ad urbem Corinthum vēnērunt, cūius urbis Creōn quīdam rēgnum tum obtinēbat. Erat autem Creontī filia ūna, nōmine Glaucē. Quam cum vīdisset, Iāsōn cōstituit Mēdēae uxōrī suae nūntium mittere eō cōsiliō, ut Glaucēn in mātrimōnium dūceret. At Mēdēa ubi intellēxit quae ille in animō habēret, irā graviter commōta iūre iūrandō cōfirmāvit sē tantam iniūriam ultūram. Hōc igitur cōsiliū cēpit. Vestem parāvit summā arte textam et variīs colōribus īfectam; hanc mortiferō quōdam venēnō tinxit, cūius vīs tālis erat ut sī quis eam vestem induisset, corpus eius quasi īgnī ūrerētur. Hōc factō vestem ad Glaucēn mīsīt; illa autem nihil malī suspicāns dōnum libenter accēpit, et vestem novam mōre fēminārum statim induit.

80. MEDEA MATA A SUS HIJOS

Vix vestem induerat Glaucē cum dolōrem gravem per omnia membra sēnsit, et paulō post crūdēlī cruciātū adfecta ē vitā excessit. Hīs rēbus gestīs Mēdēa furōre atque āmentiā impulsa filiōs suōs necāvit; tum māgnū sibi fore perīculum arbitrāta sī in Thessaliā manēret, ex eā regiōne fugere cōstituit. Hōc cōstitūtō sōlem ōrāvit ut in tantō perīculō auxiliū sibi praeberet. Sōl autem hīs precibus commōtus currum mīsīt cui erant iūctī dracōnēs ālis īnstrūctī. Mēdēa nōn omittendam tantam occāsiōnem arbitrāta currum ascendit, itaque per āera vecta incolumis ad urbem Athēnās pervēnit. Iāsōn ipse brevī tempore mīrō modō occīsus est. Accidit sive cāsū sive cōsiliō deōrum ut sub umbrā nāvis suae, quae in lītus subducta erat, dormiret. Mox nāvis, quae adhūc ērēcta steterat, in eam partem ubi Iāsōn iacēbat subitō dēlapsa virum īfēlicem oppressit.

ULISES

Ulises, un famoso héroe griego, tuvo un papel destacado en el largo asedio de Troya. Después de la caída de la ciudad, partió con sus seguidores en su viaje de regreso a Itaca, la isla de la que era rey; pero, siendo expulsado de su rumbo por los vientos del norte, se vió obligado a desembarcar en el país de los Lotófagos, que se supone vivieron en la costa norte de África. Algunos de sus compañeros estaban tan contentos con el fruto del loto que deseaban permanecer en el país, pero Ulises los obligó a embarcarse y continuó su viaje. En seguida llegaron a la isla de Sicilia y cayeron en manos del gigante Polifemo, uno de los Cíclopes. Después de que varios de sus compañeros fueran asesinados por este monstruo, Ulises logró escapar mediante una estratagema y llegó al país de los vientos. Allí recibió la ayuda de Eolo, el rey de los vientos, y tras zarpar de nuevo, llegaron a la vista de Itaca, pero debido a la locura de sus compañeros, los vientos se volvieron de pronto adversos y de nuevo fue desviado. Luego desembarcó en una isla que era la morada de Circe, una poderosa hechicera, que encantó a sus compañeros y los convirtió en cerdos. Con la ayuda del dios Mercurio, Ulises no sólo escapó a este destino, sino que también obligó a Circe a devolver a sus víctimas la forma humana. Después de permanecer un año con Circe, partió de nuevo y, finalmente, llegó a su hogar.

81. REGRESO OBLIGADO

Urbem Trōiam ā Graecīs decem annōs obsessam esse satis cōstat; dē hōc enim bellō Homērus, māximus poētārum Graecōrum, Īliadem opus nōtissimum scrīpsit. Trōiā tandem per īnsidiās captā, Graecī longō bellō fessī domum redire mātūrāvērunt. Omnibus rēbus igitur ad profectiōnem parātis nāvis dēdūxērunt, et tempestātem idōneam nactī māgnō cum gaudiō solvērunt. Erat inter primōs Graecōrum Ulixēs quīdam, vir summae virtūtis ac prūdētiaē, quem dīcunt nōnnullī dolum istum excōgitāsse quō Trōiam captam esse cōstat. Hīc rēgnum īnsulae Ithacae obtinuerat, et paulō antequam cum reliquīs Graecīs ad bellum profectus est, puellam fōrmōsissimam, nōmine Pēnelopēn, in mātirimōnium dūxerat. Nunc igitur cum iam decem annōs quasi in exsiliō cōsūmpsisset, māgnā cupiditatē patriae et uxōris vidēndae ārdēbat.

82. LOS LOTÓFAGOS

Postquam tamen pauca mīlia passuum ā lītore Trōiae progressī sunt, tanta tempestās subitō coorta est ut nūlla nāvium cursum tenēre posset, sed aliae aliās in partīs disicerentur. Nāvis autem quā ipse Ulixēs vehēbatur vī tempestātis ad merīdiem dēlāta decimō diē ad lītus Libyae appulsa est. Ancorīs iactīs Ulixēs cōstituit nōnnullōs ē sociīs in terram expōnere, quī aquam ad nāvem referrent et quālis esset nātūra eius regiōnis cōgnōscerent. Hī igitur ē nāvī ēgressī imperāta facere parābant. Dum tamen fontem quaerunt, quibusdam ex incolīs obviam factī ab iīs hospitiō acceptī sunt. Accidit autem ut māior pars victūs eōrum hominum in mīrō quōdam frūctū quem lōtum appellābant cōsisteret. Quam cum Graecī gustāsset, patriae et sociōrum statim oblītī cōfirmāvērunt sē semper in eā terrā mānsūrōs, ut dulcī illō cibō in perpetuum vēscerentur.

83. EL RESCATE

Ulixēs cum ab hōrā septimā ad vesperum exspectāset, veritus nē sociī suī in periculō versārentur, nōnnullōs ē reliquīs mīsit, ut quae causa esset morae cōgnōscerent. Hī igitur in terram expositī ad vīcum quī nōn longē aberat sē contulērunt; quō cum vēnissent, sociōs suōs quasi vīnō ēbriōs repperērunt. Tum ubi causam veniendī docuērunt, iis persuādere cōnābantur ut sēcum ad nāvem redīrent. Illī tamen resistere ac manū sē dēfendere coepērunt, saepe clāmitantēs sē numquam ex eō locō abiturōs. Quae cum ita essent, nūntiū rē infectā ad Ulixem rediērunt. Hīs rēbus cōgnitīs ipse cum omnibus quī in nāvī relictī erant ad locum vēnit; et sociōs suōs frūstrā hortātus ut suā sponte redīrent, manibus eōrum post terga vinctīs invitōs ad nāvem reportāvit. Tum ancorīs sublātis quam celerrimē ē portū solvit.

84. EL CÍCLOPE

Postquam eā tōtā nocte rēmīs contendērunt, postrīdiē ad terram ignōtam nāvem appulērunt. Tum, quod nātūram eius regiōnis ignōrābat, ipse Ulixēs cum duodecim ē sociīs in terram ēgressus loca explorāre cōstituit. Paulum ā lītore prōgressī ad spēluncam ingentem pervēnērunt, quam habitārī sēnsērunt; eius enim introitum et nātūrā locī et manū mūnitum esse animadvertērunt. Mox, etsī intellegēbant sē nōn sine periculō id factūrōs, spēluncam intrāvērunt; quod cum fēcissent, māgnam cōpiam lactis in vāsīs ingentibus conditam invēnērunt. Dum tamen mīrantur quis in eā sēde habitāret, sonitum terribilem audivērunt, et oculīs ad portam tortīs mōnstrum horribile vīdērunt, hūmānā quidem speciē et figurā, sed ingentī māgnitudine corporis. Cum autem animadvertissent mōnstrum ūnum oculum tantum habēre in mediā fronte positum, intellēxērunt hunc esse ūnum ē Cyclōpibus, dē quibus fāmam iam accēperant.

85. LA CENA DEL CÍCLOPE

Cyclōpēs autem pāstōrēs erant quīdam quī insulam Siciliam et praecipuē montem Aetnam incolēbant; ibi enim Volcānus, praeses fabrōrum et ignis repertor, cuius servī Cyclōpēs erant, officīnam suam habēbat.

Graecī igitur simul ac mōnstrum vīdērunt, terrōre paene exanimātī in interiōrem partem spēluncae refūgērunt et sē ibi abdere cōnābantur. Polyphēmus autem (sic enim Cyclōps appellābātur) pecus suum in spēluncam compulit; deinde, cum saxō ingentī portam obstrūxisset, ignem in mediā spēluncā fēcit. Hōc factō, oculō omnia perlūstrābat, et cum sēnsisset hominēs in interiōre parte spēluncae esse abditōs, māgnā vōce exclāmāvit: "Quī hominēs estis? Mercātōrēs an latrōnēs?" Tum Ulixēs respondit sē neque mercātōrēs esse neque praedandī causā vēnisse; sed ā Trōiā redeuntīs vī tempestātum ā rēctō cursū dēpulsōs esse. Ōrāvit etiam ut sibi sine iniuriā abire liceret. Tum Polyphēmus quaesivit ubi esset nāvis quā vectī essent; sed Ulixēs cum sibi māximē praecavendum esse bene intellexeret, respondit nāvem suam in rūpīs coniectam omnīnō frāctam esse. Polyphēmus autem nullō respōnsō datō duo ē sociīs manū corripuit, et membrīs eōrum dīvulsīs carnem dēvorāre coepit.

86. UNA SITUACIÓN DESESPERADA

Dum haec geruntur, Graecōrum animōs tantus terror occupāvit ut nē vōcem quidem ēdere possent, sed omnī spē salūtis dēpositā mortem praesentem exspectārent. Polyphēmus, postquam famēs hāc tam horribili cēnā dēpulsus est, humī prōstrātus somnō sē dedit. Quod cum vīdisset Ulixēs, tantam occāsiōnem rei gerendae nōn omittendam arbitrātus, in eō erat ut pectus mōnstrī gladiō trānsfigeret. Cum tamen nihil temerē agendum exīstimāret, cōstituit explōrāre, antequam hōc faceret, quā ratiōne ex spēluncā ēvādere possent. At cum saxum animadvertisset quō introitus obstrūctus erat, nihil sibi prōfutūrum intellēxit sī Polyphēmum interfēcisset. Tanta enim erat eius saxī māgnitūdō ut nē ā decem quidem hominibus āmovērī posset. Quae cum ita essent, Ulixēs hōc cōnātū dēstitit et ad sociōs rediit; quī cum intellēxissent quō in locō rēs essent, nullā spē salūtis oblātā dē fortūnis suis dēspērāre coepērunt. Ille tamen nē animōs dēmitterent vehementer hortātus est; dēmōnstrāvit sē iam antea ē multīs et māgnīs periculis ēvāsisse, neque dubium esse quīn in tantō discrimine dī auxilium lātūrī essent.

87. UN PLAN PARA LA VENGANZA

Ortā lūce Polyphēmus iam ē somnō excitātus idem quod hesternō diē fēcit; correptīs enim duōbus ē reliquīs virīs carnem eōrum sine morā dēvorāvit. Tum, cum saxum āmovisset, ipse cum pecore suō ex spēluncā prōgressus est; quod cum Graeci viderent, māgnam in spem sē post paulum ēvāsūrōs vērunt. Mox tamen ab hāc spē repulsi sunt; nam Polyphēmus, postquam omnēs ovēs exiērunt, saxum in locum restituit. Reliqui omnī spē salūtis dēpositā lāmentis lacrimisque sē dēdidērunt; Ulixēs vērō, quī, ut suprā dēmōnstrāvimus, vir māgnī fuit cōsili, etsi intellegēbat rem in discrimine esse, nōndum omnīnō dēspērābat. Tandem, postquam diū haec tōtō animō cōgitāvit, hōc cōsiliū cēpit. E lignīs quae in spēluncā reposita erant pālum māgnū dēlēgit. Hunc summā cum diligentiā praeacūtum fēcit; tum, postquam sociis quid fieri vellet ostendit, reditum Polyphēmī exspectābat.

88. UNA COPA DE MÁS

Sub vesperum Polyphēmus ad spēluncam rediit, et eōdem modō quō antea cēnāvit. Tum Ulixēs ūtrem vīnī prōmpsit, quem forte (id quod eī erat salūtī) sēcum attulerat; et postquam māgnū pōculum vīnō complēvit, mōnstrum ad bibendum prōvocāvit. Polyphēmus, quī numquam antea vīnum gustāverat, tōtum pōculum statim exhausit; quod cum fēcisset, tantam voluptātem percēpit ut iterum et tertium pōculum replērī iusserit. Tum, cum quaevisset quō nōmine Ulixēs appellārētur, ille respondit sē Nēminem appellārī; quod cum audīvisset, Polyphēmus ita locūtus est: "Hanc, tibi grātiā prō tantō beneficiō referam; tē postrēmum omnium dēvorābō." Hōc cum dīxisset, cibō vīnōque gravis recubuit et brevī tempore somnō oppressus est. Tum Ulixēs sociis convocātis, "Habēmus," inquit, "quam petimus facultātem; nē igitur tantam occāsiōnem rei gerendae omittāmus."

89. LA CEGUERA DE POLIFEMO

Hāc ōrātiōne habitā, postquam extrēmum pālum īgnī calefēcit, oculum Polyphēmī dormientis ferventī lignō perfōdit; quō factō omnēs in dīversās spēluncae partīs sē abdidērunt. At ille subitō illō dolōre oculī ē somnō excitātus clāmōrem terribilem sustulit, et dum per spēluncam errat, Ulixem manū prehendere cōnābātur; cum tamen iam omnīnō caecus esset, nūllō modō hōc efficere potuit. Intereā reliquī Cyclōpēs clāmōre audītō undique ad spēluncam convēnērunt, et ad introitum adstantēs quid Polyphēmus ageret quaesivērunt, et quam ob causam tantum clāmōrem sustulisset. Ille respondit sē graviter vulnerātum esse et māgnō dolōre adfici. Cum tamen postea quaesivissent quis eī vim intulisset, respondit ille Nēminem id fēcisse; quibus rēbus audītis ūnus ē Cyclōpibus: "At sī nēmō," inquit, "tē vulnerāvit, haud dubium est quīn cōnsiliō deōrum, quibus resistere nec possumus nec volumus, hōc supplicio adficiāris." Hōc cum dīxisset, abiērunt Cyclōpēs eum in īnsāniam incidisse arbitrātī.

90. LA HUIDA

Polyphēmus ubi sociōs suōs abiisse sēnsit, furōre atque āmentīā impulsus Ulixem iterum quaerere coepit; tandem cum portam invēnisset, saxum quō obstrūcta erat āmōvit, ut pecus in agrōs exīret. Tum ipse in introitū cōnsēdit, et ut quaeque ovis ad hunc locum vēnerat, ēius tergum manibus trāctābat, nē virī inter ovīs exīre possent. Quod cum animadvertisset Ulixēs, intellēxit omnem spem salutis in dolō magis quam in virtūte pōnī. Itaque hōc cōnsilium iniit. Prīmum trīs quās vidit pinguissimās ex ovibus dēlēgit, quās cum inter sē viminibus coniūnxisset, ūnum ex sociīs suīs ventribus eārum ita subiēcit ut omnīnō latēret; deinde ovīs hominem sēcum ferentīs ad portam ēgit. Id accidit quod fore suspicātus erat. Polyphēmus enim postquam terga ovium manibus trāctāvit, eās praeterīre passus est. Ulixēs ubi rem tam fēliciter ēvēnisse vīdit, omnīs sociōs suōs ex ōrdine eōdem modō ēmīsit; quō factō ipse novissimus ēvāsit.

91. FUERA DE PELIGRO

Iīs rēbus ita cōfectis, Ulixēs veritus nē Polyphēmus fraudem sentīret, cum sociīs quam celerrimē ad litus contendit; quō cum vēnissent, ab iīs quī nāvī praesidiō relictī erant māgnā cum laetitiā exceptī sunt. Hī enim cum ānxiīs animīs iam trīs diēs continuōs reditum eōrum exspectāvissent, eōs in aliquod perīculum māgnū incidisse (id quidem quod erat) suspicātī, ipsī auxiliandī causā ēgredi parābant. Tum Ulixēs nōn satis tūtum arbitrātus in eō locō manēre, quam celerrimē profīsīcī cōstituit. Iussit igitur omnīs nāvem cōscendere, et ancorīs sublātīs paulum ā litore in altum prōvectus est. Tum māgnā vōce exclāmāvit: "Tū, Polyphēme, quī iūra hospitī spernis, iūstam et dēbitam poenam immānitātis tuae solvistī." Hāc vōce audītā Polyphēmus irā vehementer commōtus ad mare sē contulit, et ubi nāvem paulum ā litore remōtam esse intellēxit, saxum ingēns manū correptum in eam partem coniēcit unde vōcem venīre sēnsit. Graecī autem, etsī nōn multum āfuit quīn submergerentur, nūllō damnō acceptō cursum tenuērunt.

92. EL PAÍS DE LOS VIENTOS

Pauca mīlia passuum ab eō locō prōgressus Ulixēs ad īnsulam Aeoliam nāvem appulit. Haec patria erat ventōrum, "Hīc vāstō rēx Aeolus antrō luctantis ventōs tempestātēsque sonōrās imperiō premit ac vinclīs et carcere frēnat."

Ibi rēx ipse Graecōs hospitiō excēpit, atque iīs persuāsit ut ad recuperandās vīrīs paucōs diēs in eā regiōne commorārentur. Septimō diē cum socii ē labōribus sē recēpissent, Ulixēs, nē annī tempore ā nāvīgātiōne exclūderētur, sibi sine morā proficīscendum statuit. Tum Aeolus, quī sciēbat Ulixem cupidissimum esse patriae videndae, eī iam profectūrō māgnūm saccūm ē coriō cōnfectum dedit, in quō ventōs omnis praeter ūnum inclūserat. Zephyrum tantum solverat, quod ille ventus ab īnsulā Aeoliā ad Ithacam nāvīgantī est secundus. Ulixēs hōc dōnum libenter accēpit, et grātīs prō tantō beneficiō āctīs saccūm ad mālūm adligāvit. Tum omnibus rēbus ad profectiōnem parātīs merīdiānō ferē tempore ē portū solvit.

93. EL ODRE DE LOS VIENTOS

Novem diēs secundissimō ventō cursum tenuērunt, iamque in cōnspectum patriae suae vēnerant, cum Ulixēs lassitūdine cōnfectus (ipse enim gubernābat) ad quiētem capiendam recubuit. At socii, quī iam dūdum mirābantur quid in illō saccō inclūsum esset, cum ducem somnō oppressum vidērent, tantam occāsiōnem nōn omittendam arbitrātī sunt; crēdēbant enim aurum et argentum ibi esse cēlāta. Itaque spē lucrī adductī saccūm sine morā solvērunt, quō factō ventī "velut āgmīne factō quā data porta ruunt, et terrās turbine perflant."

Hīc tanta tempestās subitō coorta est ut illi cursum tenēre nōn possent sed in eandem partem unde erant profectī referrentur. Ulixēs ē somnō excitātus quō in locō rēs esset statim intellēxit; saccūm solūtum, Ithacam post tergum relictam vīdit. Tum vērō irā vehementer exārsit sociōsque obiūrgābat quod cupiditāte pecūniae adductī spem patriae videndae prōiēcissent.

94. EL SORTEO

Brevī spatiō intermissō Graeci īnsulae cuidam appropinquāvērunt in quā Circē, fīlia Sōlis, habitābat. Quō cum nāvem appulisset, Ulixēs in terram frūmentandī causā ēgrediendum esse statuit; nam cōgnōverat frūmentum quod in nāvī habērent iam dēficere. Socii igitur ad sē convocātīs quō in locō rēs esset et quid fierī vellet ostendit. Cum tamen omnēs memoriā tenērent quam crūdēlī morte necātī essent iī quī nūper ē nāvī ēgressī essent, nēmō repertus est quī hōc negōtium suscipere vellet. Quae cum ita essent, rēs ad contrōversiam dēducta est. Tandem Ulixēs cōnsensū omnium sociōs in duās partīs dīvisit, quārum alterī Eurylochus, vir summae virtūtis, alterī ipse praesesse. Tum hī inter sē sortitī sunt uter in terram ēgrederētur. Hōc factō, Eurylochō sorte ēvēnit ut cum duōbus et vīgintī sociis rem susciperet.

95. LA CASA DE LA HECHICERA

His rēbus ita cōstitūtis iī quī sortītī erant in interiōrem partem īnsulae profectī sunt. Tantus tamen timor animōs eōrum occupāverat ut nihil dubitārent quīn mortī obviam īrent. Vix quidem poterant iī quī in nāvī relictī erant lacrimās tenēre; crēdebant enim sē sociōs suōs numquam post hōc tempus vīsūrōs. Illī autem aliquantum itineris prōgressī ad villam quandam pervēnērunt summā māgnificentīā aedificātam, cūius ad ōstium cum adiissent, cantum dulcissimum audīvērunt. Tanta autem fuit ēius vōcis dulcēdō ut nullō modō retinērī possent quīn iānuam pulsārent. Hōc factō ipsa Circē forās exiit, et summā cum benīgnitāte omnis in hospitium invītāvit. Eurylochus īnsidiās sibi comparārī suspicātus forīs exspectāre cōstituit, sed reliquī reī novitāte adductī intrāvērunt. Cēnam māgnificam omnibus rēbus īnstrūctam invēnērunt et iūssū dominae libentissimē accubuērunt. At Circē vīnum quod servī apposuērunt medicāmentō quōdam miscuerat; quod cum Graeci bibissent, gravī somnō subitō oppressī sunt.

96. EL ENCANTAMIENTO

Tum Circē, quae artis magicae summam scientiam habēbat, baculō aureō quod gerēbat capita eōrum tetigit; quō factō omnēs in porcōs subitō conversī sunt. Intereā Eurylochus īgnārus quid in aedibus agerētur ad ōstium sedēbat; postquam tamen ad sōlis occāsū ānxiō animō et sollicitō exspectāvit, sōlus ad nāvem regredī cōstituit. Eō cum vēnisset, sollicitūdine ac timōre tam perturbātus fuit ut quae vīdisset vix dīlūcidē nārrāre posset. Ulixēs autem satis intellēxit sociōs suōs in periculō versārī, et gladiō correptō Eurylochō imperāvit ut sine morā viam ad istam domum dēmōnstrāret. Ille tamen multīs cum lacrimīs Ulixem complexus obsecrāre coepit nē in tantum periculū sē committeret; sī quid gravius eī accidisset, omnium salūtem in summō discrimine futūram. Ulixēs autem respondit sē nēminem invītum sēcum adductūrum; eī licēre, sī māllet, in nāvī manēre; sē ipsum sine ūllō praesidiō rem susceptūrum. Hōc cum māgnā vōce dīxisset, ē nāvī dēsiluit et nullō sequente sōlus in viam sē dedit.

97. EL CONTRA-HECHIZO

Aliquantum itineris prōgressus ad villam māgnificam pervēnit, quam cum oculis perlūstrāset, statim intrāre statuit; intellēxit enim hanc esse eandem domum dē quā Eurylochus mentiōnem fēcisset. At cum in eō esset ut limen intrāret, subitō eī obviam stetit adulēscēns fōrmā pulcherrimā aureum baculum gerēs. Hīc Ulixem iam domum intrantem manū corripuit et, "Quō ruis?" inquit. "Nōnne scīs hanc esse Circēs domum? Hīc inclūsī sunt amīcī tuī ex hūmānā speciē in porcōs conversī. Num vīs ipse in eandem calamitātem venīre?" Ulixēs simul ac vōcem audīvīt, deum Mercurium āgnōvit; nullīs tamen precibus ab īnstitūtō cōsiliō dēterrērī potuit. Quod cum Mercurius sēnsisset, herbam quandam eī dedit, quam contrā carmina multum valēre dīcēbat. "Hanc cape," inquit, "et ubi Circē tē baculō tetigerit, tū strictō gladiō impetum in eam vidē ut faciās." Mercurius postquam finem loquendī fēcit,

"mortālīs vīsūs mediō sermōne reliquit, et procul in tenuem ex oculis ēvānuit auram."

98. LA HECHICERA ES FRUSTRADA

Brevi intermissō spatiō Ulixēs ad omnia perīcula subeunda parātus iānuam pulsāvit, et foribus patefactis ab ipsā Circē benignē exceptus est. Omnia eōdem modō atque antea facta sunt. Cēnam magnificē instrūctam vīdit et accumbere iūssus est. Mox, ubi famēs cibō dēpulsus est, Circē pōculum aureum vīnō replētum Ulixī dedit. Ille etsi suspicātus est venēnum sibi parātum esse, pōculum exhausit; quō factō Circē postquam caput eius baculō tetigit, ea verba locūta est quibus sociōs eius antea in porcōs converterat. Rēs tamen omnīnō aliter ēvēnit atque illa spērāverat. Tanta enim vīs erat eius herbae quam Ulixī Mercurius dederat ut neque venēnum neque verba quicquam efficere possent. Ulixēs autem, ut eī praeceptum erat, gladiō strictō impetum in eam fēcit et mortem minitābatur. Circē cum artem suam nihil valēre sēnsisset, multis cum lacrimis eum obsecrāre coepit nē sibi vītam adimeret.

99. HOMBRES UNA VEZ MÁS

Ulixēs autem ubi sēnsit eam timōre perterritam esse, postulāvit ut sociōs suōs sine morā in hūmānam speciem redūceret (certior enim factus erat ā deō Mercuriō eōs in porcōs conversōs esse); nisi id factum esset, sē dēbitās poenās sūmptūrum ostendit. Circē hīs rēbus graviter commōta eī ad pedēs sē prōiēcit, et multis cum lacrimis iūre iūrāndō cōfirmāvit sē quae ille imperāset omnia factūram. Tum porcōs in ātrium immittī iussit. Illi datō signō inruērunt, et cum ducem suum āgnōvissent, māgnō dolōre adfecti sunt quod nullō modō eum dē rēbus suis certīorem facere poterant. Circē tamen unguentō quōdam corpora eōrum ūnixit; quō factō sunt omnēs statim in hūmānam speciem reducti. Māgnō cum gaudiō Ulixēs suōs amīcōs āgnōvit, et nūntium ad lītus mīsit, quī reliquis Graecis sociōs receptōs esse dīceret. Illi autem hīs rēbus cōgnitis statim ad domum Circaeam sē contulērunt; quō cum vēnissent, ūniversi laetitiae sē dēdidērunt.

100. A FLOTE DE NUEVO

Postridiē eius diēi Ulixēs ex hāc īnsulā quam celerrimē discēdere in animō habēbat. Circē tamen cum haec cōgnōvisset, ex odiō ad amōrem conversa omnibus precibus eum orāre et obtestārī coepit ut paucōs diēs apud sē morārētur; quā rē tandem impetrātā tanta beneficia in eum contulit ut facile eī persuāsum sit ut diūtius maneret. Postquam tamen tōtum annum apud Circē cōsūmpserat, Ulixēs māgnō dēsideriō patriae suae mōtus est. Socii igitur ad sē convocātis quid in animō haberet ostendit. Ubi tamen ad lītus dēscendit, nāvem suam tempestātibus tam adflīctam invēnit ut ad nāvigandum paene inūtilis esset. Hāc rē cōgnitā omnia quae ad nāvīs reficiendās ūsuī essent comparārī iussit, quā in rē tantam dīligentiam omnēs adhibēbant ut ante tertium diem opus perfēcerint. At Circē ubi omnia ad profectiōnem parāta esse vīdit, rem aegrē ferēbat et Ulixem vehementer obsecrābat ut eō cōsiliō dēsisteret. Ille tamen, nē annī tempore a nāvigatiōne excluderētur, mātūrāndum sibi exīstimāvit, et tempestātem idōneam nactus nāvem solvit. Multa quidem perīcula Ulixī subeunda erant antequam in patriam suam pervenīret, quae tamen hōc locō longum est perscribere.
